Krajevne novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

April 2016

Letnik 1, številka 3

ISSN 2463-8579



Iz tokratne vsebine:

Nova oblast je pa vse podražila …

Trajalo je tisto sobotno dopoldne, da sem končno prišel do srčike problema – položnica za komunalne storitve, natančneje – delovanje čistilne naprave, **stran 3**

Pogovor z direktorjem podjetja KOPIT d. o. o.

Kopit d. o. o. je družinsko podjetje, ki se ukvarja s proizvodnjo zahtevnejših kovinskih izdelkov manjših dimenzij in serij, **stran 8–9**

KGZ Litija je odprla novo tehnično trgovino v Šmartnem

Na veliko soboto je KGZ Litija ob novi obvoznici v Šmartnem odprla prodajalno Dom Market, **stran 13**

Čas je za čiščenje telesa

Predstavljamo vam čiščenje telesa s pomočjo tinktur iz zdravilnih zelišč, **stran 15**

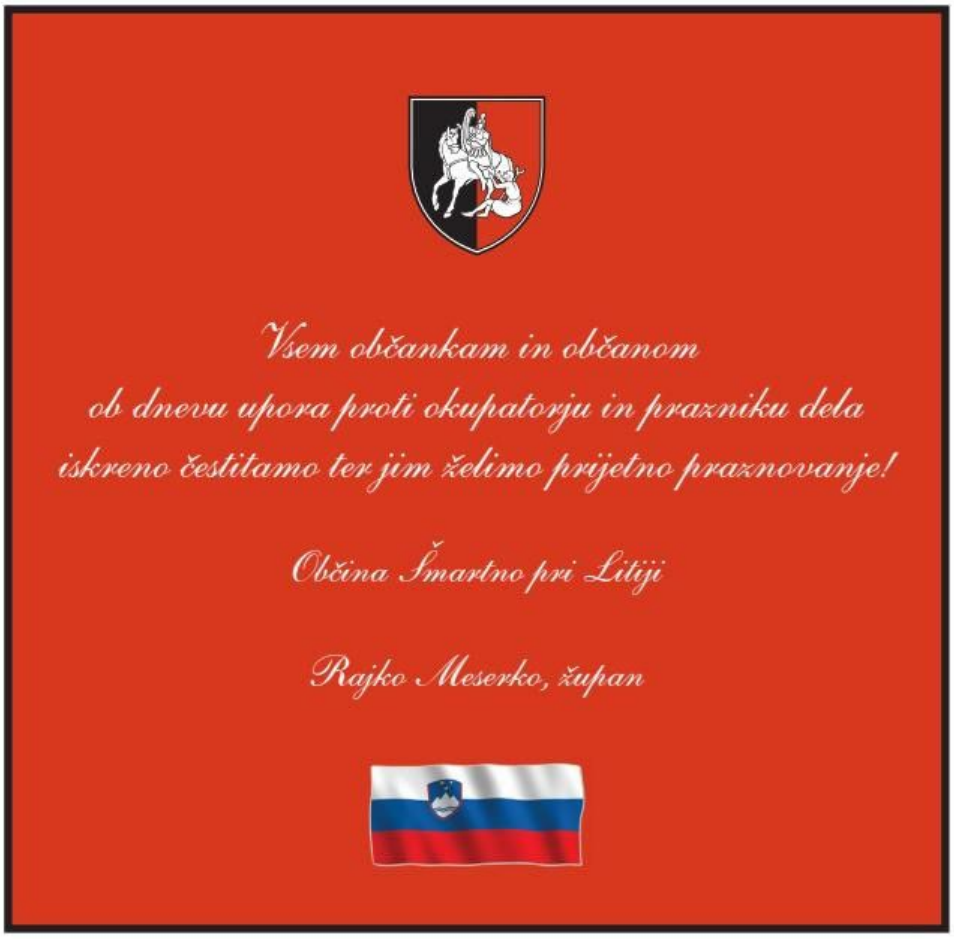
Urednikova beseda

Avtor prispevka: Jernej Kotar, odgovorni urednik

Za nami so prvi trije meseci letošnjega leta, pred vami pa je nova, že tretja številka novega občinskega glasila Krajevne novice. V uredništvu smo se tokratno številko odločili nekoliko bolj spomladansko obarvati, saj so pred nami toplejši in lepši meseci, ki jih bodo zaznamovali številni dogodki. Preden se ozremo v prihodnost, pa je potrebno najprej poročati o tem, kaj se je v naši lokalni skupnosti dogajalo od izida februarske številke časopisa do danes. V tem času smo bili priča pestremu dogajanju, ki je bogato popestrilo utrip v krajih naše občine. Pohvalimo se lahko z delovanjem številnih društev, ki so aktivna in uspešna na kulturnem, glasbenem in športnem področju, v uredništvu Krajevnih novic pa smo veseli, da vam lahko redno poročamo o njihovih dosežkih, čemur je tudi tokrat posvečen velik del vsebine glasila.

V začetku marca je svoja vrata znova odprl grad Bogenšperk, kjer se bodo tudi v letošnjem letu zvrstile številne prireditve in delavnice, urejen grajski park pa vabi obiskovalce na sprehod in oddih. Občani smo lahko upravičeno ponosni, da se v naši okolici nahaja eden najpomembnejših gradov in kulturnih spomenikov v Sloveniji, in si želimo nove uspešne sezone, ki bo nanj privabila veliko število organiziranih skupin, pa tudi domačih in tujih obiskovalcev.

V uredništvu Krajevnih novic si prizadevamo, da bi vam v vsaki številki ponudili pisan izbor prispevkov, ki med drugim poročajo o preteklem dogajanju v naših društvih in občinski upravi ter vas obenem vabijo na prihajajoče dogodke in seznanjajo z načrti za prihodnost. Nad vašim odzivom pri prvih dveh številkah smo več kot zadovoljni, saj je krepko presegel naša pričakovanja, a pogledi so sedaj že usmerjeni v prihodnost. Zahvaljujemo se vsem piscem za oddane članke, s katerimi ste nam pomagali soblikovati podobo novega glasila. Ob tej priložnosti znova prijazno vabimo vse zainteresirane, da nam tudi v prihodnje pošiljate prispevke, veseli pa bomo tudi fotografij za naslovno stran časopisa. Glede na to, da je glasilo namenjeno vam, občankam in občanom, vas želimo čim bolj pritegniti k aktivnemu sodelovanju pri njegovem nastajanju.



Občina Šmartno pri Litiji
Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
E-naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure
Ponedeljek: 8.00 – 12.00 in 13.00 – 15.00
Sreda: 8.00 – 12.00 in 13.00 – 17.00
Petek: 8.00 – 13.00
Uradne ure župana so po dogovoru, zaželena je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

Glasilo občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice
Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnih novic, ki bo izšla junija 2016, pričakujemo najkasneje do petka, 20. 5. 2016, na elektronski naslov uredništva: urednistvo@krajevne-novice.si. Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri svojem pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani občine.

Izdajatelj: Občina Šmartno pri Litiji

Odgovorni urednik: Jernej Kotar

Uredniški odbor: Katarina Kragelj, France Vidic, Sašo Goršek, Domen Merzel in Matjaž Hostnik

Jezikovni pregled: Janoš Železnik

Naslovna fotografija: Velika Štanga

Foto: arhiv Javnega zavoda Bogenšperk

Prelom in priprava za tisk:
Linea AV d. o. o.
Graška c. 35, 1270 Litija, GSM: 041 595 870
E-naslov: linea.av@siol.net

Glasilo izhaja v nakladi 1800 izvodov in je brezplačno.

ISSN 2463-8579

Nova oblast je pa vse podražila …

Avtor prispevka: Peter Avbelj

Spoštovane, spoštovani!
Bilo je v letošnjem februarju, nekaj dni po tistem, ko na domače naslove dobimo pošto, ki je najrajši ne bi prejeli – položnice! V našem – občinskem – središču me je (po)iskal in našel dober znanec, s katerim rad poklepetam o tem in onem, večinoma "čvekih", ki sodijo k jutranji kavici, vendar tokrat do tega niti približno nisva prišla. Že ob prihodu je bila na njegovem obrazu vidna razburjenost, kaj to, (božja) jeza. Po dolgem uvodu se je ves njegov gnev počasi ožil v to, kako smo "ta novi" samo obljubljali, rezultati pa sedaj kažejo nekaj čisto drugega. Trajalo je tisto sobotno dopoldne, da sem končno prišel do srčike problema – položnica za komunalne storitve, natančneje – delovanje čistilne naprave.

Če povzamem njegovo razmišljanje – Občinarji smo krajanom Šmartnega podtaknili čistilno napravo in bomo sedaj mastno služili na račun njenega delovanja. Ni potrebno braniti sedanje oblasti niti se naslanjati na prejšnjo, ker je večji del odgovora potrebno poiskati drugje. Sicer je naša dolžnost, da čistimo tisto, kar smo sami "posvinjali", zato je to oziroma mora biti naš skupen cilj. Kako do tega priti, pa je že druga zgodba. Nam jo je spisala v bistvu Evropska unija. Ja, to je tisti okvir, ki je prinesel podalpski deželici mnogo koristi, še več pa obveznosti, ki si jih njeni državljani glede na (pod)standard čedalje težje privoščimo. Tako je tudi z odvajanjem in čiščenjem odpadnih voda. Predpis ta, predpis oni, standardi, striktno določeni roki, nasmejani politiki in birokrati na državni ravni, hvalisanje o tem, kako smo uspešni, ker bomo rešili pomemben problem, pa še Evropa ga bo (je) večinoma financirala. Krasno, kot bi nam zelo ugodno skoraj "šenkali" super avto, a hkrati zamolčali, da ga je vzdrževati zelo drago. In slednje velja tudi za "našo" čistilno napravo. Načrtovana je tako, da vzdrževalcem nikoli ne bo zmanjkalo dela, (pre)črpališč je skoraj več kot na naftnih poljih katere izmed zalivskih držav, med krajem in čistilno napravo je zelo dolg kanal za odplake, na katerem pa bo premalo priključkov. In ko to združimo, seveda dobimo številke ob katerih je nemudoma potrebno vzeti zdravilo za znižanje previsokega krvnega tlaka. Tega se zavedamo tudi v lokalni politiki. Preučile so se razne možnosti, na koncu pa je bila sprejeta odločitev, da se bo občanom (Šmarčanom) **pomagalo z dodatno subvencijo** (v bogati zagorski občini so se denimo odločili, da te pomoči občanom ne bo). Storitev, ki vam jo zaračuna upravljavec čistilne naprave (JP KSP Litija), je sestavljena iz dveh delov: **omrežnine,** ki je v celoti subvencionirana in bomo zanjo do konca mandata (2018) namenili, preračunano v občinsko valuto, **cca. 1,5 km modernizacije lokalne ceste;** drugi del pa predstavlja **strošek za dejansko izvedeno storitev** – slednjega plačate na podlagi dejansko porabljene vode. In to je vsa zgodba. Pika.

Se pa strinjam, da bi bil gnev lahko manjši, če bi bili občani o tem predhodno, primerno in ažurno obveščeni. Ampak že takrat, ko se je projekt šele idejno pripravljal, in ne šele sedaj, ko je prišlo obvestilo v obliki močno povišanega zneska na položnici. Sam sem v preteklosti v okviru občinske politike že velikokrat ponovil (in bom tudi v prihodnje), da je dolžnost občinske uprave tudi stalno in predvsem ažurno obveščanje občanov. Spodobi se. A vendar se (počasi) premika, dokaz za to je tudi članek, ki ga je pripravilo podjetje, ki upravlja s čistilno napravo in je tudi v delni lasti naše občine.

Centralna čistilna naprava Litija in Šmartno pri Litiji

Avtor prispevka: JP KSP Litija

Občini Litija in Šmartno pri Litiji sta v letu 2015 zgradili Centralno čistilno napravo Litija in Šmartno pri Litiji (v nadaljevanju: CČN) za čiščenje komunalne odpadne vode. Lokacija CČN je na desnem bregu reke Save na vzhodnem delu Litijskega polja, gorvodno tik nad sotočjem Save in Reke na parceli številka 280/2, k. o. Litija. CČN je mehansko biološka čistilna naprava s terciarnim čiščenjem, aerobno stabilizacijo blata, strojnim zgoščevanjem presežnega blata in sprejemom ter obdelavo gošč iz greznic in blata iz malih čistilnih naprav.

V CČN priteka komunalna odpadna voda iz dveh smeri. Iz Litije se dovaja odpadna voda po gravitacijskem kanalu v vhodno črpališče. Iz Šmartnega pri Litiji pa se dovaja odpadna voda po tlačnem cevovodu zadnjega črpališča na sistemu kanalizacije v mehansko predčiščenje CČN.

Vse stavbe v naseljih Litija in Šmartno pri Litiji se morajo priključiti na javno kanalizacijo. Uporabniki, ki so že priključeni na javni kanalizacijski sistem Litija in javni kanalizacijski sistem Šmartno pri Litiji, odvajajo odpadno vodo na CČN. Od januarja 2016 dalje se uporabnikom zaračunava **omrežnina čiščenja,** ki je odvisna od dimenzije vodomera za pitno vodo, in **storitev čiščenja komunalne odpadne vode,** ki je zaračunana na podlagi količine porabljene pitne vode.

Cene so oblikovane in izračunane skladno z Uredbo o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Uradni list RS, št. 87/2012). Cene pokrivajo upravičene stroške, ki nastanejo pri izvajanju storitve, opravljene skladno s standardi, kakor jih opredeljujejo državni in občinski predpisi za posamezno javno službo. Za posamezno storitev je na računu prikazana cena izvajanja storitve in cena javne infrastrukture – omrežnina.

Cena je sestavljena podobno kot pri oskrbi s pitno vodo, iz variabilnega dela (storitev odvajanje in storitev čiščenje), pri katerem se upošteva poraba vode po vodomeru, in fiksnega dela (omrežnina odvajanje in omrežnina čiščenje). Postavki omrežnina čiščenja in storitev čiščenja sta v letu 2016 novi na računu.

Osnova za izračun omrežnine je zmogljivost priključka, določenega s premerom vodomera, in je izražena kot DN. Sredstva omrežnine čiščenja in omrežnine odvajanja so namenjena plačilu najemnin za javno infrastrukturo, ki jih izvajalcem javnih služb obračunavajo občine, (prihodek proračuna) in zavarovanja te javne in-

frastrukture. V večstanovanjskih stavbah, v katerih posamezne stanovanjske enote nimajo obračunskih vodomerov, se za vsako stanovanjsko enoto obračuna omrežnina za priključek DN 20.

Sredstva storitve odvajanja in storitve čiščenja odpadnih voda so prihodki KSP Litija d. o. o. za pokrivanje stroškov izvajanja gospodarske javne službe odvajanja in javne službe čiščenja odpadnih voda. Cena vključuje neposredne stroške materiala in storitev, stroške amortizacije, ki niso javna infrastruktura, stroške vzdrževanja javne infrastrukture in osnovnih sredstev, neposredne stroške dela in splošne upravne, nabavne in prodajne stroške.
Občani občin Litija in Šmartno pri Litiji, ki komunalne odpadne vode ne odvajajo v javni kanalizacijski sistem, imajo možnost, da blato iz malih čistilnih naprav ali gošče iz greznic po predhodni najavi predajo v obdelavo in čiščenje na CČN. Storitev prevzema in čiščenja blata se obračuna skladno s cenikom. Po uveljavitvi pavšalnega obračuna prevzema in čiščenja blata iz MČN in gošč iz greznic bo ta strošek vsem zavezancem (občanom) obračunan na mesečnih računih komunalnih storitev. Izvajalec javne službe odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode bo izvajal redni odvoz blata skladno z Uredbo o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode (Ur. l. RS, št. 98/2015), in sicer najmanj enkrat na tri leta.



Poročilo o kakovosti pitne vode na območju občine Šmartno pri Litiji v letu 2015

Javno komunalno podjetje Grosuplje

Avtor prispevka: Javno komunalno podjetje Grosuplje

Na območju občine Šmartno pri Litiji se uporabnike oskrbuje tudi prek vodovodnih sistemov Debeli hrib in Felič Vrh, ki sta v upravljanju Javnega komunalnega podjetja Grosuplje.

Letni notranji nadzor je bil izveden s strani pooblaščenega izvajalca – Nacionalnega laboratorija za zdravje, okolje in hrano. Notranji nadzor se opravlja na podlagi Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15) in interne HACCP dokumentacije.

V preglednici je prikazano število vzorčenj na posameznem vodovodnem sistemu in obseg neustreznih vzorcev z ugotovljenimi povišanimi parametri.

Na splošno lahko ugotovimo, da se je uporabnikom vodovodnega sistema Debeli hrib distribuirala ustrezna zdrava pitna voda. Na vodovodnem sistemu Felič Vrh je skozi vse leto zaradi mikrobiološke neustreznosti vode na sistemu uveden ukrep prekuhavanja pitne vode v prehrambne namene. O uvedbi ukrepa so bili vsi uporabniki v novembru leta 2013 pisno obveščeni. Ukrep velja do preklica. Vzorčenje vode na samem vodnem viru Felič Vrh je pokazalo njeno skladnost.

Celotno letno poročilo za leto 2015, pripravljeno s strani pooblaščenega izvajalca notranjega nadzora, je objavljeno na spletni strani http://www.jkpg.si/, pod rubriko Kakovost pitne vode, kjer lahko najdete tudi podatke o tem, s katerega vodovodnega sistema v našem upravljanju se oskrbuje posamezno naselje in kakšna je trdota pitne vode.

Poleg tega so na tem spletnem mestu dosegljiva:
http://www.jkpg.si/images/stories/navodila_o_prekuhavanju_vode.pdf

http://www.jkpg.si/images/stories/priporocila_lastnikom_objektov_za_vzdrzevanje_hisnega_vodovodnega_omrezja.pdf

http://www.jkpg.si/images/stories/navodila_za_dezinfekcijo_vodovodnega_omreja.pdf

Vabimo vas, da se preko spletne strani http://www.jkpg.si/ prijavite na E-OBVESTILA, s katerimi boste v najkrajšem možnem času obveščeni o morebitnih motnjah pri izvajanju komunalnih storitev na vašem odjemnem mestu. Obveščeni boste preko elektronske pošte in/ali kratkega SMS sporočila. Storitev je v obeh primerih brezplačna.

Občina Šmartno pri Litiji		NOTRANJI NADZOR																							
		vzorci, odvzeti na pipah uporabnikov												vzorci, odvzeti iz vodnih virov											
		mikrobiološka preizkušanja							kemijska preizkušanja						mikrobiološka preizkušanja							kemijska preizkušanja					
Ime vodovodnega sistema	Dezinfekcijsko sredstvo	Število vzorcev		Št. neskladnih vzorcev				št. vzorcev Clostridium perfringens	Število vzorcev		Št. neskladnih vzorcev				Število vzorcev		Št. neskladnih vzorcev				št. vzorcev Clostridium perfringens	Število vzorcev		Št. neskladnih vzorcev			
		redne	občasne	redne	presežen parameter	občasne	presežen parameter		redne	občasne	redne	presežen parameter	občasne	presežen parameter	redne	občasne	redne	presežen parameter	občasne	presežen parameter		redne	občasne	redne	presežen parameter	občasne	presežen parameter
Debeli hrib	plinski klor	4	1	/	/	/	/	2	2	3	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Felič Vrh	/	/	/	4	KB, EC	/	/	2	2	2	/	/	/	/	/	1	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

Legenda: EC - E. coli, CP - clostridium perfringens, KB - koliformne bakterije, SK22 - št. kolonij pri 22 °C, SK37 - št. kolonij pri 37 °C, EN - enterokoki, PA - Pseudomonas aeruginosa, NVO - nespr. vonj in okus

Letno poročilo o skladnosti pitne vode za javne vodovode v občini Šmartno pri Litiji v letu 2015, ki so bili v upravljanju občine Šmartno pri Litiji

Avtorica prispevka: Tanja Kepa Ferlan

V skladu s 34. členom Pravilnika o pitni vodi (Uradni list RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09 in 74/15) je upravljavec sistemov za oskrbo s pitno vodo dolžan najmanj enkrat letno uporabnike obvestiti o skladnosti pitne vode, ugotovljene v okviru notranjega nadzora.

V občini Šmartno pri Litiji so bili v letu 2015 trije javni vodovodi, s katerimi je prek posameznih vodovodnih odborov (Cerovica–Selšek, Zavrstnik) upravljala občina Šmartno pri Litiji: vodovod Cerovica–Selšek, vodovod Štangarske Poljane (ki oskrbuje Podružnično osnovno šolo Štangarske Poljane) in vodovod Zavrstnik. Skupno vodovodi oskrbujejo okoli 500 prebivalcev naše občine. Na vodovodih Cerovica–Selšek in Zavrstnik je vzpostavljena kontinuirana dezinfekcija pitne vode.

V skladu z zakonodajo je na vseh omenjenih vodovodih vzpostavljen notranji nadzor na osnovah HACCP sistema. Notranji (zdravstveni) nadzor na teh vodovodih je izvajal Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, Oddelek za okolje in zdravje Novo mesto (v nadaljevanju NLZOH), s katerim je imela Občina Šmartno pri Litiji sklenjeno letno naročilnico, z izjemo vodovoda Zavrstnik. V sklopu notranjega nadzora je bil izveden tudi redni odvzem vzorcev za mikrobiološke preiskave in fizikalno-kemijske analize, katerih obseg je določen v okviru letnega plana vzorčenja. NLZOH je pripravil Poročilo o zdravstvenem nadzoru vodovodov v občini Šmartno pri Litiji v letu 2015, katerega povzetek predstavljamo v nadaljevanju.

Skupno je bilo na vodovodih odvzetih 14 vzorcev za mikrobiološke preiskave in 2 vzorca za osnovne sanitarno-kemične preiskave. Rezultati laboratorijskih preiskav so prikazani v preglednici 1.

Pitna voda je zdravstveno ustrezna, kadar ne vsebuje mikroorganizmov in parazitov v številu ter snovi v koncentracijah, ki same ali skupaj z drugimi snovmi lahko predstavljajo nevarnost za zdravje ljudi, in kadar je skladna z zahtevami, določenimi v delih A in B Priloge I Pravilnika o pitni vodi.

Na vodovodih Štangarske Poljane, Cerovica–Selšek in Zavrstnik so bili vzorci vode v letu 2015 pri uporabnikih v okviru notranjega nadzora skladni s Pravilnikom o pitni vodi. Neskladni vzorci na zajetju oz. vodohranu na vodovodih Cerovica–Selšek in Zavrstnik so bili odvzeti pred pripravo vode s kloriranjem.

Skladni so bili tudi sanitarno-kemični rezultati na vodovodih. Kislost vode na vodooskrbnem sistemu Štangarske Poljane ne vpliva negativno na zdravje uporabnikov.

V okviru državnega monitoringa je bilo na obravnavanih vodovodih v letu 2015 odvzetih 6 vzorcev, rezultati laboratorijskih preiskav pa so prikazani v preglednici 2.

Preglednica 1: Javni vodovodi v občini Šmartno pri Litiji, ki so v upravljanju občine Šmartno pri Litiji in vodovodnih odborov, leto 2015; pregled mikrobioloških in kemičnih rezultatov.

Vodovod	MIKROBIOLOGIJA							KEMIJA					
	št. vz.	U	%	NU	%	vzrok	%	št. vz.	U	%	NU	%	vzrok
Cerovica–Selšek													
zajetje – pred kl.	2	1	50	1	50	0	0	-	-	-	-	-	
omrežje	4	4	100	0	0	0	0	1	1	100	0	0	
Štangarske Poljane													
omrežje	2	2	100	0	0	0	0	1	1	100	0	0	Ph < 6,5
Zavrstnik													
vodohran – pred kl.	2	0	0	2	100	1	50	-	-	-	-	-	
omrežje	4	4	100	0	0	0	0	-	-	-	-	-	
SKUPAJ	**14**	11		3		1		**2**	2				

Legenda: U = ustrezen, NU = neustrezen, vzrok pri MKB = število vzorcev z Escherichia coli

Preglednica 2: Pregled državnega monitoringa v letu 2015

Vodovod	št. vz.	U	%	NU	%	vzrok
Cerovica–Selšek	2	2	100	0	0	
Štangarske Poljane	2	2	100	0	0	
Zavrstnik	2	1	50	1	50	koliformne bakterije, E. coli
SKUPAJ	6	5		1		

Legenda: U = ustrezen, NU = neustrezen, vzrok: parameter neskladnosti

Ljudje kot mi

Avtor prispevka: Urad Vlade RS za komuniciranje



Dogajanja, ki smo mu bili na slovensko-hrvaški in slovensko-avstrijski meji priča v zadnjih šestih mesecih, je, kot kaže, za zdaj konec. Tako imenovana balkanska migracijska pot je trenutno zaprta in od 6. marca v Slovenijo po tej poti ni prišel niti en begunec oziroma migrant.

Takih prizorov v našem okolju nismo bili vajeni. Slovenija je dobro razvita država, v kateri socialne razlike niso velike. Kljub gospodarski krizi, ki nas je precej prizadela, imamo še vedno dobro delujoč zdravstveni in socialni sistem, zato so bile podobe množic beguncev in migrantov na naših mejah precejšen šok. Najprej za prebivalce obmejnih krajev, nato za institucije – čeprav se je država na prihode intenzivno pripravljala že nekaj mesecev prej – na koncu pa tudi za večino prebivalcev Slovenije, ki so vse skupaj opazovali le prek medijev. V takih izrednih razmerah se ljudje odzovemo različno: nekateri s strahom, negodovanjem, drugi pa tako, da priskočijo na pomoč.

Ljudi dobre volje, ki so bili pripravljeni pomagati, je bilo od prvega dneva množičnih prihodov beguncev in migrantov ves čas ogromno. Ne samo policisti, pripadniki civilne zaščite, gasilci, zdravstveno osebje, občinski uradniki, državni uslužbenci, ampak tudi številni prostovoljci, ki so prek humanitarnih in nevladnih organizacij nesebično priskočili na pomoč, so vzdrževali sistem, vzpostavljen za popolnoma drugačno obliko delovanja v času naravnih in drugih nesreč.

V Slovenijo je od 1. januarja do 11. marca 2016 vstopilo 99.187 migrantov. Od 16. oktobra 2015 do 11. marca 2016 pa je tako vstopilo 477.791 migrantov. Večina med njimi naše države sploh ni poznala, ampak so želeli le naprej, do Avstrije ali Nemčije, ki jim predstavljata prostor miru in blagostanja, kjer si bodo lahko ponovno zgradili življenje, kot so ga poznali pred vojno, dobili zaposlitev, ki jim bo omogočila, da bodo živeli od lastnega dela, in jim povrnila osebno dostojanstvo.

Ali je vse res?

Toda, kdo so oni? Skoraj petsto tisoč ljudi – oseb, posameznikov z imenom in priimkom ter vsak s svojo življenjsko zgodbo – je prečkalo našo državo, o njih pa vemo le malo. Največ je mitov in stereotipov, ki se hranijo na našem neznanju in nepoznavanju ter podžigajo strahove, ki so razumljivo prisotni. Ali je »normalno«, da človeka prežema strah, če skozi njegovo vas noč in dan hodi tisoče neznanih, na pogled drugačnih, izmučenih ljudi? Seveda je. Ali če na televiziji dan za dnem videva podobe ljudi, ki se v upanju na rešitev in topel sprejem v Evropi vkrcavajo na premajhne čolne? In če ga prestrašijo podatki o milijonih ljudi, ki naj bi nekje v ozadju še čakali na trenutek, ko bodo lahko krenili proti Evropi? Vsekakor.

Lahko razumemo, da ta strah v nas zbudi nestrpnost? Lahko. Pomembno pa je, da mu ne nasedemo in da namesto tega raziščemo, česa nas je sploh strah. So za naše nezadovoljstvo in strah res »krivi« begunci in migranti, tj. tisti ljudje, ki brez vsega pridejo do slovenske meje in nemo prosijo »spustite nas naprej«?

V medijih in javnem prostoru lahko zasledimo veliko trditev, ki utrjujejo in potrjujejo te naše strahove. Toda, ali dejansko držijo?

Eden takšnih zelo razširjenih mitov, ki krožijo v javnosti in medijih, je, da so zaradi njih prikrajšani prebivalci Slovenije, ki prav tako potrebujejo pomoč: *»Tujci prihajajo na naša ozemlja zato, ker imajo z urejenim statusom begunca dostop do zelo pomembnih socialnih prejemkov.«*

To seveda ne drži.

Oskrba, ki jo je Slovenija po mednarodnih konvencijah dolžna nuditi beguncem in migrantom, res predstavlja strošek za državo, vendar je ob tem treba poudariti, da je financirana iz povsem drugih virov kot na primer socialni prejemki prebivalcev Slovenije. Večino sredstev za obvladovanje migracij dobi država iz Evropske unije. V Sloveniji redki zaprosijo za azil, toda če to vendarle storijo, so v času obravnavanja prošnje nastanjeni v azilnem domu, med čakanjem na končno odločitev pa imajo pravico do prostega gibanja po državi, do nujnega zdravljenja in žepnine, ki trenutno znaša 18 evrov mesečno.

Kot mit lahko označimo tudi trditev, da ljudje v stiski ogrožajo našo identiteto: *»Aktualni valovi priseljevanja prinašajo nepovratne spremembe v evropski kulturi in slabijo občutek identitete. Evropska identiteta se bo s temi valovi priseljencev za vedno spremenila.«*

Svoje nacionalne identitete se pogosto zavemo šele, ko nas nanjo opozori nek zunanji dejavnik, denimo zmaga Petra Prevca ali prihod tisočih priseljencev, katerih kulturna in nacionalna identiteta je popolnoma drugačna od naše. Mit, da nas njihova prisotnost v Evropi ogroža, da bo zaradi tega podoba evropske družbe spremenjena, je verjetno dolgoročno najbolj škodljiv, saj je kultura skupaj z gospodarstvom, družbeno sfero in okoljem steber razvoja vsake družbe ter vključuje najgloblji in najabstraktnejši vidik vsakega posameznika.

Prepogosto pozabimo, da evropska kultura ni statična, stoletja nespremenjena, zamrznjena v času. Nasprotno: nenehno, od obdobja stare Grčije, se spreminja v času in prostoru. Še več, evropsko kulturo so pomembno zaznamovali ravno stiki z drugimi kulturami. Te so medsebojno vplivale ena na drugo in se bogatile s prehajanjem posameznikov čez meje. Ravno Arabci so bili v srednjem veku pogosto posredniki med izumitelji (Indijci, Kitajci) in evropskimi družbami.
In, ne nazadnje, zgodovina, slovenska ali svetovna, dokazuje, da so bile migracije vedno del človeške civilizacije in so še kako znane tudi nam, Slovencem. Ne glede na to, ali so (bile) povezane s strategijami soočanja ali preživetja (kot aktualne), sprožene z osvajanji ali rezultat človeške radovednosti, migracije so vedno bile del človeške narave. Priseljevanje bo tudi v prihodnosti pomemben dejavnik dinamičnega razvoja kultur. Prav spodbujanje raznolikosti in večkulturnosti je tisti dejavnik, ki lahko izboljša našo družbeno povezanost.

Ko podobe v medijih ali govorice v družbi sprožajo občutke strahu in negotovosti, je priložnost, da se ustavimo in si rečemo – samo ljudje so. Moški, ženske, starci, otroci – samo ljudje, ki gredo za boljšim življenjem.

Integracija

Slovenska vlada je že sprejela načrt, da bo v skladu z dogovorom na evropski ravni iz Italije in Grčije **premestila 567 oseb (ali iz druge države članice, ki bi bila izpostavljena hudemu pritisku na nacionalni migracijski in azilni sistem) ter iz tretjih držav (tj. držav, ki niso članice EU) trajno preselila 20 oseb.** Končno število oseb bo verjetno večje, odvisno od trenutnih migracijskih razmer in končnega dogovora o številu premeščenih oseb.

Prva skupina naj bi bila v Slovenijo premeščena v aprilu.

Da bi se vsi ti ljudje pri nas počutili dobro, tj. neogroženo, in ne kot vsiljivci, je izjemno pomembno, kako jih bomo sprejeli ob prihodu in kako bo potekalo njihovo nadaljnje vključevanje. Pri tem pa se je treba zavedati, da uspešna integracija ni samo odgovornost priseljencev, ampak se mora prilagoditi tudi družba sama. Družba, torej država, državne institucije in tudi mi, prebivalci slovenskih mest in vasi, jih moramo pri tem spodbujati, jim olajšati vključevanje v izobraževalne in delovne procese ter omogočiti njihovo udeležbo v političnem in medijskem prostoru.

Prvi korak uspešnega vključevanja je, da se priseljencem omogoči pridobitev osnovnega znanja jezika, o zgodovini in ustanovah države gostiteljice ter informacij o pravicah in dolžnostih, delu in življenju v Sloveniji. Ta del integracije pri nas izvaja ministrstvo za notranje zadeve (http://www.mnz.gov.si/si/mnz_za_vas/tujci_v_sloveniji/integracija_tujcev/).

Ko gre za otroke in mladoletnike, je še zlasti pomembno, da so čim prej – tudi ko še ne znajo jezika – vključeni v običajno šolsko okolje med sovrstnike. To je v sodelovanju z drugimi resorji predvsem v pristojnosti ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (http://www.mizs.gov.si/si/vkljucevanje_priseljencev_v_sistem_vzgoje_in_izobrazevanja).

Svojo vlogo pa lahko odigra prav vsak od nas. Tako, da ne spodbuja nestrpnosti do drugačnih in drugače mislečih. Tako, da opozarja na sovražni govor. Tako, da se poskuša vživeti v njihov položaj, ravna humanitarno in solidarno ter jih sprejme v svoje okolje.

Na spletu je veliko gradiva, ki lahko pomaga, da se opremimo z znanjem o aktualnih migracijah, o ljudeh, ki prihajajo v Evropo, in njihovi kulturi, državah itd. Tako se bomo najbolje soočali s strahovi in predsodki. Nekateri viri, ki so po naši presoji najpomembnejši:
– Pomoč beguncem (pomoc.beguncem.gov.si) – vladna spletna stran, na kateri so zbrane najaktualnejše informacije o vladnih odločitvah v zvezi z begunsko problematiko, v poglavju 'Za strpno družbo' pa so zbrana tudi številna gradiva slovenskih in mednarodnih nevladnih organizacij.
– Vključevanje (http://www.mizs.gov.si/si/vkljucevanje_priseljencev_v_sistem_vzgoje_in_izobrazevanja/) – na tej spletni strani lahko dobite informacije o načinu vključevanja otrok in mladostnikov v izobraževanje.
– Migracije – spletna stran Policije (www.policija.si) z aktualnimi statistikami prihoda beguncev in migrantov.



Pogovor z direktorjem podjetja KOPIT d. o. o.



Avtor prispevka: Uredništvo Krajevnih novic

V uredništvu smo se odločili, da bomo tokratno številko nekoliko bolj gospodarsko obarvali. Veseli smo, da ste se odzvali našemu vabilu na pogovor. Lahko za začetek kratko predstavite vas in vaše podjetje?

Na začetku naj se vam zahvalim za vaše zanimanje za naše podjetje in lokalno podjetništvo. Prepoznavnost v domačem okolju, predvsem pa povezanost z lokalno skupnostjo vsekakor podpiramo.

Na kratko lahko opišem Kopit d. o. o. kot družinsko podjetje, ki se ukvarja s proizvodnjo zahtevnejših kovinskih izdelkov manjših dimenzij in serij. Slika lahko pove več kot tisoč besed, zato tiste, ki jih naša proizvodnja in izdelki še posebej zanimajo, vabim k ogledu naše spletne strani www.kopit.si.
V zadnjih letih smo zaradi potreb naše proizvodnje začeli delovati tudi na področju razvoja programske opreme za proizvodna podjetja. Vzporedno s tem projektom pa je nastal tudi prvi produkt našega IT oddelka – KOBEINmini – davčna blagajna za širši krog uporabnikov, več na www.kobein.si.

Kam segajo začetki vašega podjetja in kako se je razvijalo skozi čas?

Začetki podjetja segajo v leto 1995, ko se je oče, Alojz Koprivnikar, malo pred upokojitvijo odločil za samostojno podjetniško pot v samostojni Sloveniji.

Vse se je začelo v kletnih prostorih domače hiše, kjer je po nakupu dveh starejših CNC strojev začel izvajati različne storitve struženja za nekaj slovenskih podjetij. Zaradi zastarelosti opreme in večjih potreb je z zamenjavo vseh pogonov ter računalnika kmalu izvedel projekt modernizacije strojev. Tako je osnova podjetja začela bazirati na računalniško vodenih strojih s CNC krmiljenjem. Slednje je postalo osnova za usmeritev razvoja in specifike podjetja, seveda skupaj s trdim delom, vztrajnostjo ter podporo družine.

Ravno zaradi vztrajnosti, stalnega iskanja novih poslovnih priložnosti in kvalitetno opravljenega dela so se začela naročila hitro povečevati. Zaradi prostorske stiske se je zato v letu 1999 začelo z izgradnjo novih proizvodnih prostorov ob domači hiši in leto kasneje je sledila vselitev. Z rastjo podjetja se je povečevalo tudi število zaposlenih in hkrati izoblikovala usmeritev podjetja. Usmerili smo se namreč v izdelavo manjših preciznih izdelkov, kar je prvenstveno pogojevala tudi sama lokacija in omejen prostor proizvodnje. Naša specifika, ki je sprva izhajala iz prostorskih predpogojev, nam je omogočala nadaljnji razvoj. Postali smo specializirani nišni proizvajalec zahtevnejših izdelkov.

Rast je v letu 2012 pripeljala do tega, da smo začeli razmišljati o selitvi na drugo lokacijo. Primerne prostore smo našli v Zagorici, zato smo se začeli s podjetjem SVEA dogovarjati za odkup enega dela. Žal je tik pred realizacijo podjetje šlo v stečaj.

Sledil je nov izbor in selitev na lokacijo bivše IUV, kjer delujemo od nakupa prostorov leta 2014.
Danes torej delujemo na dveh lokacijah. Celotna proizvodnja je v proizvodni hali na Usnjarski 18, poslovni prostori (pisarne, pakirnica in skladišče) pa so na prvotni lokaciji podjetja. S to selitvijo smo rešili prostorski problem za nekaj let, moramo pa se odločiti, kako naprej pri dokončni umestitvi celotnega podjetja, saj ima obstoječa lokacija kar nekaj pomanjkljivosti.

Kaj je vaša osnovna dejavnost? So vaši izdelki namenjeni domačemu trgu ali ste izvozno usmerjeni?

Naša osnovna dejavnost je proizvajanje izdelkov s tehnologijo odvzemanja materiala (struženje, rezkanje), s katero kos oblikujemo glede na zahteve kupca. Izdelki so večinoma namenjeni vgradnji v mehanske sestave industrij s področja hidravlike, pnevmatik, zavornih sistemov, merilne tehnike, medicine ….Večina, 73 %, naših mehanskih komponent se dobavi na tuje trge.

Vaše podjetje je domačinom dobro poznano in kar nekaj jih je pri vas našlo delo. Kako bi ga opredelili, kot malo ali kot srednje veliko? Mislite, da ste dobro vpeti v domače okolje?

Trenutno našo ekipo sestavlja 35 zapos-



lenih in glede na opredelitev prometa ter števila zaposlenih, ki veljata za Slovenijo, se umeščamo med mala podjetja.

Res je, da je večina zaposlenih iz lokalnega okolja in smo že zaradi tega bolj povezani z njim. Kolikor nam situacija dovoljuje, podpiramo tudi lokalna kulturna, gasilska in športna društva, ker so to pomembne aktivnosti za vse ljudi v našem prostoru, ne samo za zaposlene. Tudi v bodoče se bomo trudili, da bo podjetje živelo s krajem, v katerem delujemo.

Kako ste prebrodili večletno gospodarsko krizo? Menite, da ste iz nje izšli še močnejši?

Leta 2008 je prišlo do velikega padca naročil in to dobesedno čez noč. Obseg naročil se nam je prepolovil in stanje se ni popravilo dobrega pol leta. Priznam, da so bili to težki časi, saj smo se le stežka prebijali čez to obdobje in zbirali denar za plače. Kljub tem kriznim časom pa nismo nikogar odpustili in nam je uspelo obdržati vse zaposlene. Če bi situacija trajala še nekaj mesecev, bi bila zgodba lahko popolnoma drugačna.

Vsekakor smo se ob tem marsikaj naučili glede delovanja trga in pričakovanih poslov. Vse skupaj dojemamo bolj previdno. Seveda smo sedaj močnejši. Nekaj smo se pač naučili, se pobrali in šli naprej.

Pred časom ste proizvodnjo preselili v nove prostore v obrtno-industrijsko cono v Šmartnem. Kako je potekala selitev? Ste imeli pri tem kaj težav?

Vsaka selitev proizvodnje je naporen projekt. Vse skupaj je bilo treba načrtovati tako, da smo stroje preselili, namestili in priklopili v najkrajšem možnem času ter tako zagnali proizvodnjo. Vsak izgubljen dan, ko proizvodnja stoji, je povezana z velikimi stroški in nevarnostjo, da kupec ne bo dobil naročenih izdelkov.
Na srečo je vse potekalo relativno brez večjih zapletov, zato ocenjujem, da smo cel projekt selitve ob požrtvovalnosti in pomoči naših zaposlenih ter tudi lokalnih podjetnikov, ki so pomagali pri selitvi, uspešno izvedli. Vsem skupaj se še enkrat najlepše zahvaljujem.

Imate v prihodnosti morda v načrtu širitev proizvodnje in odpiranje novih delovnih mest?

Trenutno smo še v zaključni fazi opremljanja samih prostorov in notranje reorganizacije podjetja. V kolikor bo trg normalno deloval in bodo podani pogoji za rast, ne izključujem dodatnega zaposlovanja. Predvsem imamo, tako kot vsi ostali podjetniki, težave s pridobitvijo strokovnih in izkušenih kadrov, ki so nujni za naš tip proizvodnje. Usposabljanje novega zaposlenega brez izkušenj namreč traja najmanj tri leta.

Kakšna se vam zdi gospodarska klima v domačem okolju? Menite, da lokalne institucije podjetnikom nudijo dovolj podpore?

Gospodarska klima v domačem okolju se mi nekako zdi še v začetni rasti. Vsekakor menim, da se moramo lokalni podjetniki bolje povezati – ne samo na področju proizvodnih in servisnih storitev, temveč tudi na področju vpetosti in zavzetosti za lokalno okolje. Iniciativa podpore lokalnih institucij podjetnikom ni zanemarljiva, vendar menim, da se lahko v prihodnosti izboljša. Šmartno je nenazadnje mlada občina in kot taka šele mora najti prave načine sodelovanja. Ne smemo pa pozabiti, da smo za sooblikovanje gospodarske klime in rast lokalne skupnosti odgovorni vsi deležniki, ki sobivamo v lokalnem okolju.

V uredništvu se vam še enkrat lepo zahvaljujemo, da ste se odzvali našemu vabilu. Tudi v prihodnosti vam želimo obilo uspeha. Upamo, da bo vaše podjetje še naprej raslo in bo v ponos vam ter celotni lokalni skupnosti.



Prireditve v mesecu aprilu in maju

Postavljanje mlaja pred Kulturnim domom Šmartno, 30. 4. 2016, ob 14. uri, organizator PGD Šmartno

Kresovanje z ansamblom Harmonk'n'roll v Vintarjevcu, 30. 4. 2016, ob 20. uri, pod kozolcem pri Šuštarju, organizator PGD Vintarjevec

Prvomajsko srečanje na Javorju, 1. 5. 2016, ob 10. uri, na igrišču pred gasilskim domom v Javorju, organizator PGD Javorje



KLIŠE v februarju in marcu

Avtorica prispevka: Anamarija Kamin

Pridružite se nam v aktivnem preživljanju prostega časa, se zabavajte z nami na druženjih in nam s svojimi idejami pomagajte še dodatno izboljšati naš program.

V februarju smo klišejevci uspešno organizirali pustno zabavo in se skupaj s člani Mladinskega centra Litija udeležili pustne povorke. Prav tako smo članom ponudili druženje na tarok turnirju in lan-partyju v naših prostorih. V soboto, 27. 2. 2015, pa smo se skupaj s člani športnega društva Breg in Tenetiše podali na smučanje v Bad Kleinkirchheim.

Da bo v prvem spomladanskem mesecu še bolj zabavno, naša druženja in ponudba pa le še bolj raznovrstna in zanimiva, želimo vse člane spodbuditi k udeležbi mesečnih sestankov, ki bodo potekali vsak drugi četrtek s pričetkom ob 19.00. Tako lahko v duhu ustvarjanja in sodelovanja študentje in dijaki postanete aktivni člani in tako prispevate k ustvarjanju lokalne mladinske atmosfere ter s svojimi idejami vplivate na še bolj pester program KLIŠE-ja. Po vsakem sestanku bo sledilo neformalno druženje, udeležba pa je seveda brezplačna. V marcu ste se nam lahko pridružili tudi na filmskem večeru grozljivk ali bowling večeru v areni Planet 3000. Prav tako smo v marcu organizirali izobraževalno zabavno soboto, te predstavljajo že stalnico našega programa, tokrat smo se zbrali v soboto, 26. 3. 2016.

Ponovno vam je na KLIŠE-ju na voljo tudi ugodno barvno tiskanje, s čimer želimo še dodatno izboljšati ponudbo naše študentske pisarne. Na KLIŠE-ju prav tako povprašajte po možnostih inštrukcij za angleščino in matematiko in o vseh športnih aktivnostih, ki se jih lahko kot naši člani udeležite še ceneje. Za vse dodatne informacije smo vam na voljo v naših prostorih v času uradnih ur (pon., sre. in pet. 17.00–20.00), o dogodkih in novostih pa vas bomo obveščali tudi z našimi informatorji ter obvestili na facebook in spletni strani.

KLIŠE

V Vrtcu Ciciban nam ni nikoli dolgčas

Avtorica prispevka: Mojca Dragar

V mesecu februarju smo v vrtcu namenili posebno pozornost kulturi in umetnosti, povezanimi z vrednotami, ki so za mlade generacije tako zelo pomembne. Strokovne delavke so pripravile različne dejavnosti v znamenju slovenskega kulturnega praznika, kulturna prireditev, ki so se je udeležili tudi učenci in učiteljice prve triade, pa je potekala v petek, 5. februarja, v avli Osnovne šole Šmartno.



KUD Vajkard je uprizorilo komedijo Stevardese pristajajo. Polno dvorano gledalcev so zabavali in pošteno nasmejali domači gledališčniki. Predstava je bila dobrodelna, izkupiček so gledališčniki namenili našemu vrtcu. Zaposleni v Vrtcu Ciciban se zahvaljujemo KUD-u Vajkard, predsednici in sodelavki Bernardi Smrekar ter vsem, ki ste se udeležili dobrodelne prireditve.

Tako kot vsako leto je bilo za pusta zopet veselo. Otroci in vzgojiteljice so se oblekli v maškare in s petjem ter plesom preganjali zimo in klicali pomlad. Celo vreme nam je omogočilo, da je pustna povorka poskrbela za prijetno vzdušje na šmarskih ulicah.

V marcu smo v vrtcu pripravili informativni dan. Starši so si skupaj z otroki ogledali lutkovno predstavo z naslovom Osamljeni ježek. Po ogledu so otroci lahko sodelovali na glasbeni, gibalni in medijski delavnici, starši pa so dobili vse informacije glede vpisa otrok v vrtec.

Otroci drugega starostnega obdobja so si v Kulturnem domu ogledali drugo abonmajsko predstavo **Tri kepice prometa,** ki jo je izvedlo Gledališče KU-KUC. Otroci so s pomočjo barvite, napete in smešne zgodbe o pingvinu Perku spoznavali, kako naj bodo varnejši v prometu.

»Vuč v vodo« je že zelo star običaj, ki smo ga tudi v našem vrtcu prijetno podoživeli. Otroci so za ptičke pripravili ptičjo gostijo, okrasili naše grmičke na igrišču in natrosili semena. V bližnjo reko Reko pa so vrgli »vuč v vodo«.

Na pomladni prireditvi, ki je potekala na Podružnični šoli Primskovo, so sodelovali tudi otroci, ki obiskujejo skupino Sovice. Krajanom so se predstavili s petjem, recitacijami in plesom.

Z izvajanjem načrtovanih dejavnosti izpolnjujemo zadane cilje, seveda pa so pred nami še številni izzivi, ki se jih vsi veselimo.

Novice iz OŠ Šmartno

Avtorica prispevka: Vanja Adamlje

Kljub zimskim počitnicam se je v februarju na šoli veliko dogajalo.

V počastitev slovenskega kulturnega praznika sta potekali dve prireditvi. Prvo so za učence razredne stopnje pripravili otroci, ki obiskujejo vrtec Ciciban. Prireditev za učence predmetne stopnje pa so glasbeno obarvali učenci, ki obiskujejo Glasbeno šolo Litija - Šmartno. Predstavili so se s skladbami, s katerimi so se pomerili na regijskem tekmovanju mladih glasbenikov oziroma s katerimi se bodo preizkusili na sprejemnih izpitih za srednjo glasbeno šolo.
Na pustni torek so se po šoli sprehajale princeske, čarovniki, zdravniki, vitezi, kavboji. Obiskali so oskrbovance Doma Tisje, sprevod maškar pa je zimo odganjal tudi po Šmartnem.
Naši učenci pod vodstvom mentoric že vrsto let sodelujejo na mednarodnem likovnem natečaju Igraj se z mano, ki poteka pod okriljem Zavoda Janeza Levca Ljubljana. Vsako leto nagrajena dela razstavijo v Cankarjevem domu, nagrajenci pa so povabljeni na otvoritev razstave, na kateri zanje pripravijo vrsto zanimivih dejavnosti in nastopov. Letos so se otvoritve razstave udeležili: Ajda Hostnik, Nika Berčon, Ruben Verhovec Lovše, Marko Lupše, Domen Dragar, Tarin Femc, Katja Cerjak, Jurij Celestina, Dominik Hauptman, Ema Bajc, Matevž Štritof in Violetta Vlad. Čestitke!
Prvi teden po februarskih počitnicah so sedmošolci preživeli v Centru šolskih in obšolskih dejavnosti Rak v Rakovem Škocjanu. Tam so zanje pripravili res veliko zanimivih aktivnosti: spoznavali in raziskovali so naravne lepote kraškega sveta, veslali po reki Raki, streljali z lokom, opazovali živali, se pomerili v različnih športnih aktivnostih …
Člani otroškega parlamenta so se udeležili medobčinskega otroškega parlamenta v Litiji, na katerem so z vrstniki iz osnovnih šol Gradec, Litija, Gabrovka - Dole in Vače razpravljali o temi Pasti mladostništva.
V februarju in marcu so učenci predmetne stopnje uživali na dveh zimskih športnih dnevih. Februarja so se lahko odpravili na pohod v Tamar, tekli na smučeh v Planici in smučali na Rogli. Marca so izbirali med smučanjem na Rogli, tekom na smučeh na Pokljuki, zimskim pohodom na Uskovnico ali v okolici šole ter organizirano vadbo v Atlantisu. Petošolci so na zimskem športnem dnevu tekli na smučeh v Planici.
Tudi letos smo se priključili akciji Šolar na smuči. Tokrat so četrtošolci uživali na snegu in, nekateri prvič, smučali na Mariborskem Pohorju.
Na šoli smo gostili EVS prostovoljca iz Irske – Connorja Derhama. Gost je obiskal večino razredov in otrokom ter učiteljem predstavil svojo domovino.
Devetošolki Lea Jere in Lara Koci sta slikali na enodnevni steklolikarski likovni koloniji v Hrastniku.
Sedmošolci so se udeležili snemanja druge oddaje kviza Male sive celice. Ekipa, ki jo sestavljajo Ana Gradišek, Matic Kremžar in Miha Skubic, je premagala ekipo OŠ Orehek iz Kranja in se uvrstila v četrtfinale. Čestitamo!
Članice šolske rokometne reprezentance so se udeležile osnovnošolskega tekmovanja v rokometu v Logatcu in prepričljivo premagale nasprotni ekipi iz OŠ Nazarje in OŠ 8 talcev Logatec. Tako so si priborile uvrstitev v finale. To je prvič, da se je kateri izmed šolskih ekip uspelo uvrstiti v finale državnega prvenstva. Iskrene čestitke, dekleta!

Novice iz Gimnazije Litija

Avtor prispevka: Gimnazija Litija

27. januarja, na dan, ko je bilo osvobojeno koncentracijsko taborišče Auschwitz, se svet spominja žrtev holokavsta. Z namenom obeleževanja, spominjanja in opominjanja na enega največjih genocidov v človeški zgodovini je dijak 4. letnika Anže Grčar pripravil filmsko projekcijo. Po njegovem izboru smo si ogledali film režiserja Romana Polanskega z naslovom Pianist. Zgodba pripoveduje o pianistu Wladyslawu Szpilmanu, ki ga je vihra druge svetovne vojne dosegla v Varšavi, kjer je igral klavir pred mikrofoni državnega poljskega radia. Kot Jud se je znašel v zelo težkih okoliščinah, ostal je brez družine in le ob pomoči prijateljev, znancev in dobrih ljudi je preživel nacistično okupacijo Poljske in varšavski geto. Pianist je film, ki pretrese. Po pogovoru, ki je sledil ogledu, smo šolo zapustili z mislijo, da tega ne smemo več dovoliti. Nikoli več!

Sredi februarja smo na informativnem dnevu gostili devetošolce in njihove starše. Po uvodnem pozdravnem nagovoru ravnateljice je v šolski predavalnici sledila predstavitev učnega programa, organizacije šole in dejavnosti.
Dijaki so se bodočim gimnazijcem predstavili na različnih področjih: debaterji v veščinah argumentiranja, jezikoslovci so goste sprejeli v jezikovnem kotičku, naravoslovci in ljubitelji računalništva pa v posebnih učilnicah. Na galeriji so dijaki predstavili aktivnosti, povezane z dobrodelnostjo.
Tekmovanje v recitiranju decimalk števila pi in pisanju piezije je le eno izmed tekmovanj, na katera se naši dijaki intenzivno pripravljajo v mesecu marcu. Tekmovanja ob dnevu pi, ki je potekalo na naši šoli 14. marca, se je udeležilo 22 tekmovalcev, med njimi tudi učenci OŠ Radeče. V recitiranju decimalk števila pi je prvo mesto zasedla Nastja Krneta iz 3. b (557 decimalk), najboljšo piezijo pa je napisala Barbara Hauptman iz 2. b razreda.

Zmagovalna piezija:

Tam! V kupu, sliki plavajoči
se skriva čudež.
Kam pluje iskajoči?
Nevedneži sanjajo vijugaste osi
in sle mesečine tiho vabijo.
Se iščejo laži.
Puh bel potresaj tam,
da mehkobe nedolžnih srčec
le ljubezen krutosti podi.
A valovanje oceanov, a vabila alkoholov,
kot madapolam,
zavajajoč čin nesrečo sreča.
A vidim,
svobodno že prenavlja,
mavrico želi.
Dragocene roza, bele barve pobledele so.
Nas preplet ljubezni v gnezdo veže,
zgodbo le hrepeneč skroji.
Ta zgodbica sivinasta
potresuje barvasto cvetje.
Ta zgodbica kot ptič obletava te kraje,
nič upov da.
A v mogočni tišini utaplja briljante,
izgublja se v temi, opustoši prehitro.

(Madapolam = tkanina)

Pasti mladostništva – šolski parlament 2015/2016 na OŠ Šmartno

Avtorica prispevka: Mateja Štritof

Tema letošnjega otroškega parlamenta, ki je določena za vse osnovne šole enotno, so Pasti mladostništva. Učenci, ki so se prostovoljno odločili za sodelovanje v šolskem parlamentu, so imeli veliko idej, kako bi raziskali in predstavili letošnjo temo:

1. Na šoli so obeležili mednarodni dan strpnosti in svetovni dan brez cigarete.
2. Naredili so pajka z mrežo, v katero so se ujele pasti, ki prežijo na mlade. Pripravili so razstavo, s katero so opozorili in ozavestili učence o letošnji temi.
3. Sprehodili so se po kraju in ugotavljali, kako je mladim omogočeno kvalitetno preživljanje prostega časa ter razvijanje svojih talentov in sposobnosti. Žal so ugotovili, da je v našem kraju ogromno gostinskih lokalov (9 v strogem centru) in pol manj kulturnih ali športnih ustanov. Želeli bi si, da bi bilo to razmerje ravno obratno.
4. Učenci 6. razreda so se pogovarjali, kako se izogniti pastem. Učenci poudarjajo, da je zelo pomembno, da se mladi ne uklonijo pritiskom vrstnikov, predvsem ko gre za uporabo alkohola, cigaret in drog. Pomembno je, da se mladostniki gibajo, družijo s prijatelji, ukvarjajo s športom in kulturnimi dejavnostmi in svoj prosti čas namenjajo razvijanju svojih interesov. Pametnim telefonom in tablicam naj bo čas odmerjen v manjši meri.
5. Mladi si v svojem kraju želijo več drugih objektov, kjer bi lahko preživljali svoj prosti čas: bovling, kino, igralni park, urejeno nogometno igrišče, živalski vrt in pozimi smučišče.



Udeleženci šolskega parlamenta

Učenci se zavedajo, da imajo pri izogibanju pastem pomembno vlogo tudi njihovi starši. S svojim vedenjem in mišljenjem so starši mladostnikom vzor in zgled, saj jih le-ti pogosto posnemajo.

Člani otroškega parlamenta OŠ Šmartno so se v četrtek, 25. 2. 2016, udeležili medobčinskega otroškega parlamenta na Občini Litija. Skupaj z vrstniki iz OŠ Gradec, OŠ Litija, OŠ Gabrovka - Dole in POŠ Vače so predstavili svoje delo in razmišljanje o letošnji temi. Sprejeli so naslednjih 5 sklepov:

1. Prav je, da uporabljamo sodobne tehnologije, pomembno pa je, da imamo pravo mero pri njihovi uporabi. Ne pozabimo na šport, igro, druženje v naravi ...
2. Odločno pravimo NE alkoholu, tobaku in drogam.
3. Želimo si več prostora za mlade in objekte, ki bodo namenjeni mladim in primerni za kvalitetno preživljanje časa mladih. V okolici naših šol si ne želimo gostinskih lokalov.
4. Pomembno je opravljanje prostovoljnega dela, saj s tem pomagamo drugim, veliko pa naredimo tudi zase, saj s prostovoljstvom dvigujemo našo samopodobo.
5. Za dobro samopodobo moramo skrbeti vsi – mi sami, naši starši, učitelji, bratje in sestre in naši prijatelji. O težavah se je potrebno pogovarjati in jih razreševati.

Uspešni mladi glasbeniki

Avtorica prispevka: Janja Galičič, ravnateljica GŠ Litija - Šmartno

Učenci Glasbene šole Litija - Šmartno so se na začetku leta 2016 udeležili nekaterih glasbenih tekmovanj.

Dva učenca sta se z drugimi mladimi harmonikarji pomerila na 10. tekmovanju za nagrado Avsenik, učenci klavirja, flavte, saksofona in petja pa so tekmovali na 19. regijskih tekmovanjih mladih glasbenikov iz okolice Ljubljane in Zasavja, ki so potekala v glasbenih šolah Trbovlje, Logatec, Domžale in Cerknica, naši mladi trobentači pa so se udeležili 19. regijskega tekmovanja mladih glasbenikov Primorske v Tolminu. Rezultati, ki so jih dosegli naši mladi glasbeniki, so bili ponovno zelo dobri in spodbudni, vsi tekmovalci, ki so na regijskem tekmovanju dosegli zlato priznanje, pa se bodo v začetku marca udeležili državnega tekmovanja. Glasbena šola Litija - Šmartno je imela tudi letos čast, da je gostila zaključni koncert prvonagrajencev s podelitvijo priznanj vsem udeležencem tekmovanja. Koncert je bil v četrtek, 4. februarja 2016, v naši dvorani, ki je s svojo lepoto in akustičnostjo ponovno navdušila obiskovalce in nastopajoče.

Rezultati tekmovanj:

10. tekmovanje harmonikarjev za nagrado Avsenik, Begunje, 31. januar 2016
PRIMOŽ ADAMLJE, srebrno priznanje
LOVRO PERME, zlato priznanje
Mentor: Dušan Drobnič

19. regijsko tekmovanje mladih glasbenikov okolice Ljubljane in Zasavja, Trbovlje, 1. februar 2016
MIRJAM ŠKARJA, flavta 1. b kategorija, srebrno priznanje, Mentorica: Mira Kranjec, Korepetitor: Tilen Bajec

Logatec, 2. februar 2016
VESNA VAVTAR, saksofon 1. b kategorija, srebrno priznanje, Mentorica: Ana Šimenc, Korepetitor: Tilen Bajec

Domžale, 3. februar 2016
NEŽA KRANJEC, klavir 1. a kategorija, zlato priznanje, Mentorica: Veronika Hauptman
JURIJ CVIKL, klavir 1. a kategorija, srebrno priznanje, Mentorica: Olena Novosel
LANA POKORN, klavir 1. a kategorija, srebrno priznanje, Mentorica: Janja Galičič
ZALA ŽIROVNIK, klavir 1. a kategorija, bronasto priznanje, Mentorica: Olena Novosel

Tolmin, 3. februar 2016
TRIO TROBENT: DAVID GOBEC, ŽAN ALOJZ MAHKOVIC, ERIK SETNIČAR, zlato priznanje, Mentor: Slavčo Gorgiev

Cerknica, 4. februar 2016
PIA LUCIJA PRIMOŽIČ, petje 1. b kategorija, srebrno priznanje, Mentorica: Barbara Sorč, Korepetitor: Tilen Bajec

Izjemni uspeh mlade pianistke

Avtorica prispevka: Janja Galičič, ravnateljica GŠ Litija - Šmartno

Na glasbenih šolah primorske regije je v času od 1. do 13. marca 2016 potekalo že 45. tekmovanje mladih glasbenikov Republike Slovenije – TEMSIG. Na letošnjem tekmovanju, ki ga organizira Zveza slovenskih glasbenih šol in je edino slovensko državno glasbeno tekmovanje, so mladi glasbeniki tekmovali v disciplinah klavir, flavta, kljunasta flavta, oboa, saksofon, klarinet, fagot, petje, diatonična harmonika, komorne skupine s trobili in komorne skupine jazz.



Tekmovanja se lahko udeležijo mladi glasbeniki, ki se izobražujejo v javnih in zasebnih glasbenih šolah, na konservatorijih za glasbo in balet oziroma umetniških gimnazijah ter na akademiji za glasbo, učenci slovenskih glasbenih šol v zamejstvu ter slovenski državljani, ki se šolajo v tujini ali si znanje pridobivajo kako drugače.

Državnega tekmovanja se lahko udeležijo tisti tekmovalci, ki so na regijskih tekmovanjih dosegli zlato priznanje, tekmujejo pa v ustreznih starostnih kategorijah. Mladi glasbeni talenti so tako v začetku februarja tekmovali v sedmih slovenskih tekmovalnih regijah, najboljši pa so se med sabo pomerili v glasbenih šolah Cerknica, Idrija, Koper, Nova Gorica, Postojna in Tolmin.

Na osnovi uspešnega regijskega izbora so se na državno tekmovalno raven uvrstili štirje učenci Glasbene šole Litija - Šmartno. Mlada pianistka **NEŽA KRANJEC** je pod mentorstvom profesorice specialistke **Veronike Hauptman** tekmovala v kategoriji 1. a, v kateri tekmujejo učenci, stari do 11 let. Neža je nastopila v soboto, 5. marca 2016, v Novi Gorici in s svojim muzikalnim nastopom prepričala tričlansko komisijo, ki so jo sestavljale eminentne klavirske pedagoginje Lidija Malahotky Haas, Tatjana Dvoršak in Jasna Reba. Neža je kot prva učenka v tekmovalni zgodovini naše glasbene šole v hudi konkurenci 34 izjemnih mladih pianistov iz cele Slovenije osvojila **zlato plaketo in prvo nagrado** v državnem merilu, prejela pa je tudi **posebno nagrado za izvedbo skladbe slovenskega avtorja.** Našo šolo je tako zastopala na zaključnem koncertu zmagovalcev posameznih tekmovalnih kategorij 45. tekmovanja, ki je bilo 17. marca 2016 na Konservatoriju za glasbo in balet v Ljubljani.

Državnega tekmovanja so se uspešno udeležili tudi naši trobentači. **David Gobec, Žan Alojz Mahkovic in Erik Setničar.** Pod mentorstvom profesorja **Slavča Gorgieva** so tekmovali v disciplini komorne skupine s trobili, naš trio trobent je nastopil v kategoriji 1. b, ki zajema učence, stare 12 in 13 let. Mlade glasbenike je ocenjevala žirija v sestavi Stanko Arnold, Darko Rošker in Albert Kolbl, v konkurenci izvrstnih mladih trobilcev je naš trio osvojil **srebrno plaketo** in zasedel 11. mesto v državnem merilu.

Na uspešen tekmovalni nastop in dosežen rezultat naših učencev smo upravičeno zelo ponosni, ti izjemni dosežki ponovno dokazujejo kvalitetno in zelo profesionalno delo na naši šoli, vse to pa Glasbeno šolo Litija - Šmartno ne glede na njeno majhnost in geografsko umeščenost na obrobje Ljubljane uvršča na zemljevid uspešnih slovenskih glasbenih šol.

Vsem tekmovalcem, obema mentorjema in staršem iskreno čestitamo!

Tradicionalni družinski koncert Glasbene šole Litija - Šmartno

Avtorici prispevka: Žužana Bartha in Olena Novosel

V četrtek, 28. januarja 2016, je v dvorani Kulturnega centra v Litiji potekal tradicionalni koncert naše glasbene šole. Koncert, ki je namenjen družinam, katerih otroci in drugi sorodniki obiskujejo glasbeno šolo, je bil že peti po vrsti. Letos je zaradi neverjetnega interesa vseh sodelujočih in predvsem zaradi zelo velikega zanimanja s strani staršev presegel okvire šolske koncertne dvorane, zato je izvedba tega čudovitega dogodka potekala v litijskem hramu kulture.



Družina Jere

Pestri plejadi različnih instrumentalnih sestavov se je tokrat prvič pridružil tudi plesni oddelek glasbene šole, tako da se je poleg naših malih instrumentalistov predstavilo kar pet parov plešočih sestric. Na koncertu smo poleg sestric in bratov spoznali tudi mnoge mamice in očete, pa tudi dedke, babice in sestrične. Mnogi od njih so svoje znanje pridobivali prav v naši glasbeni šoli, kar nas še posebno navdaja s ponosom, saj pomeni, da smo znali poleg spretnosti igranja položiti v njihova srca tudi pravo ljubezen do glasbene in plesne umetnosti. Danes so vsi naši zvesti podporniki in obiskovalci vseh naših prireditev, za kar smo jim še posebej hvaležni.

Na koncertu se je v tridesetih točkah predstavilo kar 75 nastopajočih, ki jih je pripravilo šestnajst mentorjev – Borut Avsec, Tilen Bajec, Žužana Bartha, Rado Černe, Dušan Drobnič, Janja Galičič, Slavčo Gorgiev, Veronika Hauptman, Uroš Hribar, Benjamin Kos, Mira Kranjec, Olena Novosel, David Petrič, Ana Šimenc, Brigita Šuler in Maša Tomc.

Zahtevne organizacije in nemotenega poteka prireditve sta se lotili Olena Novosel, profesorica klavirja, ki je poskrbela tudi za vezni tekst, in Žužana Bartha, učiteljica plesne pripravnice, baleta in sodobnega plesa, ki je poskrbela za zahtevno oblikovanje programskih listov.

Uspeh tega nastopa je produkt izjemne koordinacije učiteljev, staršev, učencev, medsebojne pomoči, vztrajnega dela prav vseh sodelujočih, požrtvovalnega dela učiteljev v obliki mnogih dodatnih ur priprav, seveda pa velja zahvala tudi ravnateljici Janji Galičič, ki nas vedno spodbuja in podpira pri naših projektih.



Igor in Sašo Prijatelj

Kako zmanjšati toksično obremenitev

Avtorica prispevka: Alenka Radelj, univ. dipl. inž. kem. tehnol.

Živimo v precej onesnaženem okolju. Zaradi rudnika na Sitarjevcu so naša tla nadpovprečno obremenjena s težkimi kovinami. Vdihavamo slabši zrak, ker so v krizi mnogi prešli na ogrevanje bivalnih prostorov in sanitarne vode s trdimi gorivi. Obkroženi smo z množico strupenih snovi, ki se jim ne moremo izogniti. Kljub vsemu si lahko izboljšamo počutje z zmanjšanjem toksične obremenitve oz. izboljšanjem procesov razstrupljanja.

Ena najbolj pomembnih funkcij človeškega telesa je pretvorba presnovnih produktov in toksinov v snovi, ki jih je mogoče odstraniti z urinom ali blatom. V jetrih poteka več reakcij, ki to omogočajo. Sistem je zapleten, kratek opis pa zadostuje za razumevanje vplivov na razstrupljanje. Reakcije potekajo v dveh fazah. V prvi prevladujejo oksidacije in redukcije, večinoma jih katalizirajo encimi družine citokromov P450 oksidaze. Nastali produkti so lahko celo bolj toksični kot izhodni toksini, tvorijo se tudi prosti radikali. Zato je zelo pomembno, da je faza I uravnotežena s fazo II. Sledi namreč odstranjevanje toksinov s pomočjo vezave na druge spojine – konjugacija. Encimi faze II nas ščitijo pred rakotvornimi in mutagenimi snovmi. V različnih fazah razstrupljanja potrebujemo različne snovi. Nekatere določene faze spodbujajo ali zavirajo. Na primer barbiturati, ogljikov monoksid, naringenin v grenivki poslabšajo fazo I. Reakcije blokirajo večja količina toksinov, pomanjkanje encimov, nutrientov, kisika. Težke kovine lahko blokirajo encime. Izboljšanje faze I lahko dosežemo z indoli iz križnic, hrano bogato s proteini, B-vitamini, vitaminom C, magnezijem, železom, flavonoidi, katehini iz zelenega čaja, pegastim badljem oz. glutationom ... Za dobro delovanje faze II potrebujemo B-vitamine, C-vitamin, selen, molibden, magnezij, cink, glukuronat, glutation, glicin, glutamin, cistein, taurin, metionin, lahko si pomagamo s hrano, bogato z žveplom – česnom, čebulo ... Posamezni toksini se izločajo po specifični poti, za razstrupljanje so torej potrebne točno določene snovi. Zato lahko ugotovimo, kateri del je v težavah in kako se ga da popraviti. Obremenitvene teste delajo s kofeinom, paracetamolom ali salicilatom. Ker gre za zelo zapletene procese, ki jih še premalo poznamo, je v primeru že narejene škode sistem zelo težko reševati. Vsekakor je bolje preprečevati kot zdraviti, saj lahko toksini naredijo veliko škode: poškodujejo mitohondrije, vežejo se na DNK, posnemajo in blokirajo hormone ter nevrotransmiterje, motijo imunski sistem, vežejo se na proteine in jih popačijo, težke kovine lahko nadomestijo esencialne kovine v encimskih sistemih ...

Kako dobro bomo prenašali toksične obremenitve, je torej odvisno od preskrbe s kisikom, minerali, vitamini, aminokislinami, antioksidanti. Večji toksični obremenitvi smo izpostavljeni, več jih potrebujemo. Priporočeni dnevni odmerki so lahko veliko prenizki. Zelo pomembna je naša genska zasnova, od katere je odvisno tudi delovanje encimov. Kljub vsemu smo v primeru konstantne obremenitve v nevarnosti, da prej ali slej pride do motenj v procesih razstrupljanja. Bolj kot kratkotrajna hujša obremenitev je namreč problematična dolgotrajna manjša obremenitev, kot npr. v bolnih stavbah ali zaradi notranje obremenitve pri dolgotrajnem slabem zdravju zaradi okužbe ali gliv. Dolgoročno povečana obremenitev s toksini pospešuje staranje, prizadeti bolj zgodaj obolevajo in umirajo. Klinično se lahko kaže kot sindrom kronične utrujenosti, popuščanje organov, hormonska rezistenca, poškodba živčnega sistema, žlez z notranjim izločanjem, osteoporoza, alergije, avtoimunske bolezni, rak. V skrajnih primerih lahko pride do multiple kemične občutljivosti (MCS – Multiple Chemical Sensitivity). Prizadeti močno odreagirajo na sledi strupenih snovi, npr. dišave. V hujših primerih lahko pride celo do anafilaktičnega šoka. Pogosta izpostavljenost občutljivost poveča. Spremeni se tudi občutek za voh, pri ljudeh z MCS je do 1000-krat boljši. MCS v hudi obliki vodi v povsem izolirano življenje. Zelo občutljivi posamezniki lahko postanejo intolerantni na vrsto hrane, pogosta je občutljivost na elektromagnetna polja.

Kanarčki so zelo občutljivi na toksične snovi, zato so jih včasih rudarji nosili v rudnike. Ko je bil kanarček v težavah, je bilo treba bežati. Ljudje z MCS so novodobni kanarčki. Če si želimo dobro, se je najbolje ravnati po njihovih priporočilih. Ker nam vsem škodujejo iste snovi, le da je razlika v koncentraciji, ki jo še lahko toleriramo, se izogibajmo vsemu, kar zaznavajo kot škodljivo. Izogibati se je torej smiselno vsemu, kar vsebuje sintetične dišave: toaletnim vodam, parfumskim vodam, parfumom, kolonjskim vodam, vodicam za po britju, dezodorantom, šamponom, lakom za lase, kremam, milom, kozmetiki, osvežilcem zraka, svečkam, plenicam, toaletnim robčkom, toaletnemu papirju, detergentom, čistilom ... Pod imenom dišava je lahko skritih več sto spojin. Izbirajte raje neodišavljene izdelke ali izdelke z naravnimi eteričnimi olji. Brez skrbi, tudi v lokalnih trgovinah se jih dobi. Marsikaj si lahko izdelate sami, na spletu so recepti za detergente, kozmetiko. Mehčalec za perilo lahko nadomestite z enim decilitrom nearomatiziranega kisa. Izogibajte se dimu, izpušnim plinom, topilom, lakom, insekticidom, pesticidom. Kadar se delu s strupenimi snovmi ne morete izogniti, uporabljajte osebna zaščitna sredstva. Tudi zdravila so lahko problematična, jemanje antibiotikov za vsak slučaj ima lahko slabe posledice. Pazljivo ravnajte z novimi stvarmi. Oblačila raje večkrat operite, preden jih oblečete. Imejte v mislih, da so tkanine, ki se ne mečkajo, obdelane tudi s formaldehidom. Izbirajte pohištvo, ki vsebuje manj formaldehida. Ne zadržujte se predolgo v prenovljenih prostorih oz. jih dobro zračite. Bolje je imeti več manjših, z vrati ločenih, prostorov, da se lahko takoj po prenovi oz. preurejanju za nekaj časa umaknete v kemično bolj varen prostor. Če je le možno, vsaj v spalnici ne imejte povsem novih stvari. Pazite na primerno zračenje prostorov in odpravite toplotne mostove, da ne pride do pojava plesni. Če plesen že imate, jo čim prej odpravite. Tudi brez agresivnih kemikalij se da.

Morda še niste prepričani, ker z vseh koncev dobivamo informacije, ki spodbujajo želje po novih stvareh, prijetnih dišavah, lepi hrani, brezhibni čistoči. Zaupamo sistemu, da nas ščiti pred nevarnimi snovmi. Žal nas samo do določene mere. Ste vedeli, da oznaka bio, eko na kozmetičnem izdelku ne pomeni, da gre za povsem naraven izdelek? Večina sestavin je še vedno sintetičnega izvora, predpisom zadostijo že izdelki, ki imajo le 10 % naravnih sestavin. Zaradi poslovne skrivnosti je dovoljeno prikriti določene sestavine. V bazi EWG Skin Deep je nekaj podatkov o prikritih strupenih snoveh. Naslednji problem so trgovine. Celo v tistih z biološko hrano na sosednjih policah prodajajo detergente, dišeče svečke … Zakonodaja to dopušča, nihče se ne ukvarja s tem, koliko hlapnih snovi je prešlo skozi embalažo. Postavitev detergentov in mehčalcev tik ob blagajno, kjer dišave ves čas vdihava blagajničarka in vsi čakajoči kupci, je še najmanjše zlo. Kemično občutljivih pa je vedno več ljudi. Po nekaterih ocenah naj bi jih bilo v manj kot desetih letih že 60 %. Ko boste naslednjič v trgovini med policami z detergenti, opazujte svoje dihanje. Če je postalo bolj plitko, se raje hitro umaknite in razmišljajte o pomembnih spremembah v življenju.

Čas je za čiščenje telesa

Avtor prispevka: Janez Javorski

Pomlad je čas za čiščenje stanovanja, hiše, okolice in čas za čiščenje telesa in duha. Čiščenje telesa si lahko privoščimo večkrat na leto, najbolj učinkovito pa je spomladi.

Predstavljamo vam čiščenje telesa s pomočjo **tinktur iz zdravilnih zelišč.**

Znano je, da **kopriva** čisti kri in pospešuje prebavo ter izločanje seča. **Česen** izboljšuje prekrvavitev, znižuje holesterol, uravnava povišan krvni tlak, izboljšuje spomin in lajša težave z arteriosklerozo. **Pegasti badelj** je čistilec jeter, **koruzni laski** in **njivska preslica** sta čistilca ledvic. **Čemaž** ima podobne lastnosti kot česen, vendar je bolj zdravilen, **čemaževa tinktura** iz celic, mišic, tkiv in organov odstranjuje težke kovine. **Baldrijanove kapljice** delujejo blago pomirjujoče pri nervozi, razburjenosti, živčno pogojenih bolečinah v želodcu in črevesju, srčni nervozi, strahu in splošni napetosti ter težavah v menopavzi.

Po ljudskem izročilu je potrebno za čiščenje telesa uporabiti vsaj tri od njih in jih uporabljati vsaj tri tedne. Tinkture dodajamo v čaj, vodo, sok, po deset kapljic trikrat na dan. Hkrati je potrebno popiti vsaj liter tekočine na 30 kg telesne teže, najbolje vode. Če imate možnost piti živo izvirsko vodo, bo učinek čiščenja še večji.
Tinktura je zeliščni izvleček, v katerem vlogo topila opravlja alkohol. Tinkture imajo v primerjavi z drugimi zeliščnimi pripravki več prednosti:

- Vse sestavine, pa naj bodo topne v alkoholu ali vodi, se bodo raztopile v izvlečku.
- Alkohol je konzervans. Ostali zeliščarski pripravki vsebujejo veliko vode, voda pa je medij, v katerem izredno dobro uspevajo bakterije in plesni.
- Sam proces priprave tinktur koncentrira zdravilno delovanje v manjšem volumnu tekočine.

Raziskave potrjujejo znanje naših babic, ki so vedele, da je v tinkturah največ zdravilnih učinkov.



Kopriva



Šentjanževka

Na žalost je alkohol edino sredstvo, ki iz zelišč iztisne največje količine zdravilnih snovi, s katerimi se ne morejo primerjati niti sveža zelišča. Le če bi jih pojedli sveža, brez vretja, kuhanja, bi se približali vsebnosti koncentracije zeli v tinkturi.

V zeliščarstvu je proizvajanje tinktur prava veda in se je lahko poslužujejo le poznavalci. Prevelika količina zeli škodi, premajhna pa nima pravega učinka.
Industrijsko gojena zelišča so zaradi količine pridelka večinoma zaščitena s sredstvi, ki človeku in naravi škodijo.

Čiščenje telesa, povečana fizična aktivnost, pozitiven pogled na jutri – in postajamo zmagovalci nad tegobami, ki nam vsakodnevno poskušajo greniti naša prečudovita življenja.

Dejavnosti društva upokojencev

Avtor prispevka: DU Šmartno pri Litiji

V januarju in prvi polovici marca smo organizirali več dejavnosti. Dober je bil odziv sredi januarja, ko se nas je kar trideset zbralo na kolinah v gostišču Pri Rozi na Jelši. V tem času pa smo izvedli tudi šest rekreacijskih pohodov v bližnji okolici, na katerih smo našteli 55 pohodnikov.

V februarju smo na domu obiskali članico Šmartink, Pepco Hauptman, in ji čestitali ob njenem življenjskem jubileju – 90-letnici. Na dan žena, 8. marca, smo izvedli prvi celodnevni izlet; to je bil nagradni brezplačni izlet za prostovoljke in prostovoljce, ki sodelujejo v projektu Starejši za starejše; le-teh je bilo 22, zato smo avtobus napolnili še z drugimi našimi člani. Iz Šmartna smo se odpeljali ob 7. uri in se po treh urah vožnje ustavili pred Krkinim hotelom Talaso v Strunjanu, kjer nas je sprejela in pozdravila animatorka Barbara. Nato smo se razdelili v dve skupini: ena je odšla na triurno kopanje v notranji bazen, druga pa si je ogledala okolico strunjanskega naravnega parka in se sprehodila do strunjanskih solin.
Po kosilu smo se spet vsi zbrali v predavalnici, kjer je imela zelo zanimivo predavanje naša gostiteljica Barbara Šmon. Za zaključek smo se odpeljali še do ekološke kmetije Bem v Kopru, ki se ukvarja s pridelavo in prodajo ekstra deviškega oljčnega olja, ki smo ga po predstavitvi in degustaciji lahko tudi kupili.
Prostovoljci bodo vse, ki ste v anketi izrazili pripravljenost za sodelovanje, ponovno obiskali in vas povprašali po vašem počutju in potrebah. Upamo, da boste veseli njihovega obiska in se z njimi tudi pogovorili. Na novo bodo anketirali vse, ki ste bili rojeni v letu 1946.
V sredo, 16. marca, smo imeli v naši pisarni merjenje krvnega tlaka, sladkorja, trigliceridov in holesterola, ki ga je izvedlo Društvo diabetikov Litija - Šmartno in se ga je udeležilo 15 članov.
Redno pa so se na štirinajst dni v tem času sestajale tudi vezilje in Šmartinke.

Uvajanje kulture usklajenih odnosov

Avtorica prispevka: Vida Lukač, direktorica Doma Tisje

Dom Tisje se je leta 2014 pridružil še devetim slovenskim domovom, ki so začeli dveletno izobraževanje in usposabljanje za izvajanje kongruentnega negovalnega modela oziroma uvajanje modela usklajenih odnosov. Ta model je bil formuliran v začetku devetdesetih let v Nemčiji (po R. Bauer), kjer se je uveljavil v številnih domovih za starejše. Pri kongruentni negi je človek neločljiva bio-psiho-socialna celota, ki deluje interaktivno z drugimi bio-psiho-socialnimi celotami, kar pomeni, da le skladnost v teh interakcijah zagotavlja zdravje. Če skladnost ni dosežena, se poveča nevarnost za obolenje.

Temelji na spoznanju konstruktivizma, psihodinamike odnosov in ugotovitev nevrobioloških raziskav. Kongruentna nega za načrtovanje uporablja več instrumentov, najpomembnejše so biografija stanovalca, načrtovanje skladnega odnosa in bio-psiho-socialna hipoteza. Biografske podatke nam lahko zaupajo stanovalci sami, vendar so nepogrešljivi tudi svojci, ki so pomembni nosilci informacij.

Negovalci lahko z načrtnimi pozitivnimi dražljaji v vsakdanjih odnosih bistveno vplivajo na motivacijo stanovalcev in na njihovo bio-psiho-socialno zdravje. Z vzdraženjem pozitivnih spominov (dogodkov v življenju – biografija) se sproščajo različni hormoni (oksitocin, dopamin), zaradi česar so stanovalci bolj motivirani, uravnoteženi in zadovoljni, kar povratno deluje tudi na negovalce.

Iz Doma Tisje smo se izobraževale štiri delavke, novembra 2015 smo uspešno pridobile mednarodni certifikat za edukatorice tega modela.

Zavrstničani smo se pomladili

Avtor prispevka: Bogomir Bučar

Spoštovane vaščanke in vaščani!

Kot sem omenil v članku v prvi številki naših novic v tem letu, se je ob koncu meseca januarja zgodil občni zbor našega prostovoljnega gasilskega društva. Ta zbor je prispeval naslov mojemu članku v tej številki. Pomladitev, ki jo omenjam, se je namreč zgodila v upravnem odboru našega gasilskega društva. Nekateri starejši člani odbora in društva so pred samim občnim zborom izrazili željo, da bi jih kot člane odbora nadomestili mlajši člani društva. Ker vsi stremimo k temu, da izpolnimo kar se da veliko želja, smo uslišali tudi te želje in na naše skupno zadovoljstvo našli mlajše člane, ki so imeli voljo, da postanejo člani upravnega odbora našega društva. Tako smo na občnem zboru soglasno v povprečju za 12 let pomladili naš upravni odbor.

Leto pa je že postreglo z dogodki v gasilstvu, in tako smo že opravili s prvim tekmovanjem za mlade gasilce. V OŠ Šmartno je gasilska zveza organizirala gasilski kviz za mlade. V vseh treh kategorijah smo imeli ekipo in se udeležili kviza. Ekipe pionirjev, mladincev in pripravnikov našega društva so zasedle odlična mesta: drugo, tretje in sedmo. Bravo, tekmovalci in mentorji za vaje in trud na samem tekmovanju.

Drugo mesto naših pionirjev je pomenilo, da so se uvrstili tudi na regijsko tekmovanje. Tekmovanje se je zgodilo že čez teden dni v Mengšu. V konkurenci 17 ekip so naši pionirji zasedli odlično 7. mesto.



Seveda pa tudi starejši nismo stali povsem križem rok in smo pomagali naši gasilski zvezi, da je pod streho spravila občni zbor gasilske zveze Šmartno pri Litiji. Občni zbor je nekaterim prinesel malo več in drugim malo manj dobre volje, vendar mislim, da smo bili na koncu vsi skupaj zadovoljni in se bomo trudili tudi v prihodnosti.

Nikakor pa ne smem pozabiti omeniti pokalnega tekmovanja v sestavljanju sesalnega voda, ki ga je v začetku tega leta organizirala Gasilska zveza Slovenije. Morda tekmovanje bolj poznamo pod kartico SSV, in ..., da ..., res je ..., to je to ..., le da gre za ligaško tekmovanje. Tekmovanje pa omenjam predvsem zato, ker ima PGD ZAVRSTNIK v pokalnem tekmovanju svojo ekipo. Sedmerica naših mlajših članov je z obilico volje za treninge suvereno zastopala barve našega društva. Ne samo, da so večkrat tedensko pridno trenirali, ampak so se udeležili kar šestih tekmovanj, ki so se dogajala na različnih koncih Slovenije. V veliko veselje mi je, da lahko izrazim svoje navdušenje nad njihovo zagnanostjo in jim čestitam za vse osvojene točke. Kot sem se sam prepričal, tekmovanje ni mačji kašelj in konkurenca je res huda. Več o samem pokalnem tekmovanju si lahko ogledate tudi na spletni strani Gasilske zveze Slovenije.

Seveda pa bi vas rad ponovno spomnil tudi na spletno stran našega društva, prek katere vas obveščamo o vseh pomembnejših dogodkih v našem društvu.

Pomlad naj bi se letos zaradi prestopnega leta začela en dan prej, pa naj bo tako, zato dovolite, da vam ob koncu tega svojega zapisa zaželim lepe in prijetne pomladne dni letošnjega leta.

HVALA IN NA POMOČ!

Iz zakladnice slovenske grafike – Tinca Stegovec

Avtorica prispevka: Jožica Vovk, direktorica JZB

Na gradu Bogenšperk smo slovesno odprli razstavo grafik Tince Stegovec. O delu akademske slikarke, grafičarke, profesorice in publicistke je spregovoril predsednik Slovenske matice, akademik prof. dr. Milček Komelj.



Grafika Tince Stegovec

Ga. Tinca Stegovec je na odprtju razstave praznovala 89. rojstni dan, zato ne čudi dejstvo, da se je izpopolnjevala v specialki za grafiko še pri znamenitem prof. Božidarju Jakcu, nato pa še kot štipendistka francoske vlade v Ateljeju 17 pri prof. S. W. Hayterju v Parizu. Kot izredna profesorica se je do leta 1978 ukvarjala tudi s pedagoškim delom in likovno publicistiko. Ilustrirala je 11 knjig in objavila prek 120 člankov s področja kulture. S svojimi grafikami je sodelovala na številnih skupinskih razstavah doma in v tujini, imela pa je tudi 40 samostojnih razstav. Za svoje delo je bila večkrat nagrajena. Njeno ustvarjalno življenje je popisano v dveh knjigah: v monografiji Človek in njegovo okolje (2006) in avtobiografiji Bilo je takole (2008).

Na razstavi lahko vidite izbor grafik iz donacije ge. Stegovec Belokranjskemu muzeju, zato je razstava nastala v sodelovanju z Belokranjskim muzejem in Galerijo Božidar Jakac Kostanjevica na Krki. Z odprtjem grafične razstave smo počastili obletnico ustanovitve Valvasorjevega grafičnega zavoda in napovedali pričetek 3. Valvasorjevih mednarodnih grafičnih dni.

Razstava bo na ogled do 29. maja 2016.

Vabljeni!

Vikend odprtih vrat občine Šmartno pri Litiji

Avtorica prispevka: Jožica Vovk, direktorica JZB

Tudi v letošnjem letu se občina Šmartno pri Litiji priključuje promocijski akciji Vikendi odprtih vrat v Srcu Slovenije.

Prvi Vikend odprtih vrat bo potekal v Kamniku od 29. 4. do 1. 5., kot druga na vrsti pa je občina Šmartno pri Litji, in sicer v terminu od petka do nedelje, 20. in 22. 5. 2016. Do jeseni se bodo vikendi odprtih vrat zvrstili še v občinah Ivančna Gorica, Litija, Lukovica, Mengeš in Šentrupert. Nekateri ponudniki ste sodelovali pri promocijski akciji že konec lanskega poletja in koncept promocijskega dogodka že dobro poznate, drugi pa se boste morda za sodelovanje odločili prvič.



Pomlad na Bogenšperku

Program dogajanja je še v nastajanju, vsekakor pa skupaj z vami želimo domačim in tujim obiskovalcem omogočiti drugačna doživetja šmarskih posebnosti. K sodelovanju ste vabljeni gostinci, rokodelci, javni in zasebni zavodi, turistične kmetije, društva in ostali lokalni ponudniki, ki boste ponudili posebne ugodnosti in presenečenja, k obisku pa vsi, ki ste v domačem kraju pripravljeni preživeti nekoliko drugačen vikend.

Glavni organizator projekta je Razvojni center Srca Slovenije, koordinator dogajanja v občini Šmartno pri Litiji pa Javni zavod Bogenšperk. Za vse informacije smo vam na voljo na telefonski številki: 01 898 78 67 in na elektronskem naslovu turizem@bogensperk.si

Celoten program dogajanja bo dosegljiv na www.smartno-litija.si in na www.bogensperk.si

Prijazno vas vabimo, da se pridružite akciji!

POMLAD NA GRADU BOGENŠPERK

nedelja, 17. 4. 2016, ob 16. uri

VALVASORJEVO DRUŽINSKO POPOLDNE

Na prijetno družinsko spoznavanje grajske dediščine se boste podali preko grafične umetnosti. Z grajskim animatorjem/vodnikom si boste ogledali Valvasorjevo bakrotiskarno in razstavo Tince Stegovec, sledile bodo ustvarjalne delavnice:

1. Tisk s pečatniki za najmlajše otroke
2. Kartonski tisk za starejše otroke in odrasle

Vstopnina: odrasli 4 EUR, otroci od 3. do 14. leta 3 EUR.

nedelja, 24. 4. 2016, ob 15. uri

Grajska zeliščarska delavnica:

SPREHOD PO CVETOČEM TRAVNIKU

Na delavnice se lahko prijavite na telefonski številki 01 898 78 67 in 041 703 992 ali pri zeliščarki Jožici Bajc Pivec na telefonsko številko 031 612 083. Lahko nam pišete tudi na elektronski naslov: bogensperk@siol.net. Cena delavnice je 15 €.

petek, 13. 5. 2016, ob 18. uri

Razstava uplenjene divjadi in podelitev lovskih spričeval

V atriju gradu si lahko ta dan ogledate pregledno razstavo v letu 2015 uplenjene divjadi na območju zasavskih lovskih družin. Ob 18. uri sledi kulturna prireditev s podelitvijo lovskih spričeval.

sobota, 21. 5. 2016, od 18. ure dalje

vikend odprtih vrat občine

»Bogenšperk: kjer se srečata Vzhod in Zahod« – prireditev ob svetovnem dnevu kulturne raznolikosti za dialog in razvoj

– odprtje fotografske razstave antropologa in mednarodno priznanega fotografa Mareta Laloviča z naslovom

»Ljudstva, ki izginjajo«

– Nova Schola Labacensis – koncert evropske in orientalske klasične glasbe, petih poezij in plesa

– okrogla miza o nujnosti medkulturnega dialoga med Vzhodom in Zahodom na duhovnem, umetniškem in jezikovnoliterarnem področju, s posebnim poudarkom na pionirskem prispevku J. V. Valvasorja

Dogodek bo potekal pod pokroviteljstvom Slovenske nacionalne komisije za UNESCO

nedelja, 22. 5. 2016, od 9. ure dalje

VALVASORJEV DAN – 375. obletnica rojstva J. V. Valvasorja

VALVASORJEV DAN bomo pričeli ob 9. uri z vodenim pohodom po Valvasorjevi poti. Od 13. ure dalje vas bo v čas 17. stoletja popeljala grajska gospoda, vsako polno uro si boste lahko ogledali grad, ustvarjali v Valvasorjevih ustvarjalnicah, nakupovali na grajski tržnici in si ogledali otroško gledališko predstavo. Vstopnine ni, zato praznujte z nami.

Srce Slovenije Vikend odprtih vrat ŠMARTNO 20. do 22. maj

V ponudbi podjetniške točke v Litiji odslej tudi računovodstvo

UTRIP SRCA SLOVENIJE
WWW.SRCE-SLOVENIJE.SI

Avtorica prispevka: Mija Bokal

Podjetniška točka (VEM), s katero upravlja Razvojni center Srca Slovenije, deluje v Litiji že 15. leto. V tem času je postala v lokalnem okolju in tudi širše zelo prepoznavna. Samo v zadnjih treh mesecih se je njenih storitev poslužilo več kot 100 podjetnikov iz Litije, Šmartnega pri Litiji in drugih okoliških krajev.

Osebен nasvet in informacije v zvezi z zagonom podjetja, poslovanjem ali razvojem podjetja lahko dobite vsi, ki že imate podjetje ali šele razmišljate o samostojni podjetniški poti, želite **ustanoviti d. o. o. ali s. p., opraviti spremembo ali izbris podjetja.** S pomočjo podjetniške svetovalke lahko opravite tudi druge postopke: **zavarovanje podjetnika in zaposlenih, oddajo davčnih podatkov, DDV, pooblastila za procesna dejanja.**

Poleg storitev, ki jih ponujajo tudi druge slovenske točke VEM – Vse na enem mestu, lahko na točki v Litiji podjetniki z območja Srca Slovenije računajo tudi na **dodatne strokovne storitve.** Podjetniki se lahko odslej dogovorijo tudi za **vodenje računovodstva, dobijo pomoč pri odpiranju poslovnih računov in urejanju bančnih kreditov in pridobitvi sredstev na javnih razpisih, naročijo izdelavo poslovnih načrtov, se posvetujejo o reševanju poslovnih sporov z mediacijo in podobno.** Podjetniki se v Litiji ali na drugi VEM točki Srca Slovenije, ki deluje v Mengšu, vključujejo v lokalno Podjetniško mrežo Srca Slovenije, ki jim še razširja dostop do informacij o javnih razpisih, dogodkih in izobraževanjih.



Podjetniška točka Litija
Kidričeva cesta 1, Litija
T: 01 896 27 17
E: info@razvoj.si
W: www.srce-slovenije.si/podjetnistvo
Uradne ure:
Ponedeljek: 8.00–15.00
Torek: 8.00–15.00
Stranke sprejemamo
po predhodni najavi.

Srce Slovenije, pobudnik vzpostavitve Konzorcija razvojnih institucij Jugovzhodne Evrope

Avtorica prispevka: Saša Ceglar Vidmar, Razvojni center Srca Slovenije

V soboto, 12. marca 2016, je v Pazinu na Hrvaškem sedem predstavnikov razvojnih institucij iz **Slovenije, Hrvaške, Srbije, Bosne in Hercegovine, Črne Gore in Makedonije** podpisalo partnerski sporazum o dolgoročnem sodelovanju. Konzorcij razvojnih institucij Jugovzhodne Evrope je bil formiran na pobudo Razvojnega centra Srca Slovenije.

Konzorcij je bil vzpostavljen z namenom dolgoročnega strateškega sodelovanja. Obetamo si okrepljeno sodelovanje podjetij iz občine Šmartno pri Litiji s podjetji iz partnerskih držav oz. regij, povezovanje razvojnih inštitucij z namenom izmenjave znanj in izkušenj, skupne prijave na evropske razpise, medsebojno promocijo in skupen nastop znotraj Evropske unije. Pri svojem delovanju konzorcij sledi globalni agendi Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030 in evropski strategiji Evropa 2020.

Mladi so povedali!

Avtorica prispevka: Anita Molka, Razvojni center Srca Slovenije

Mladi hočejo vplivati na razvoj krajev, v katerih živijo. To bodo počeli tudi s spletno platformo in mobilno aplikacijo OP!N.ME, ki je nastala v okviru projekta EUth za spodbujanje participacije mladih. Svoje predloge in pobude za spremembe v lokalnem okolju lahko mladi iz Šmartnega pri Litiji, ki ste aktivni v Litiji, izrazite preko orodja OP!N.ME. Povežite se z managerji skupnosti, ki so jih mladi izbrali na prvem OP!N.ME druženju v Mengšu. Za Litijo je to Matija Mohar (matija.mohar@gmail.com). Povejte tudi vi! Več informacij na: https://opin.me

Ustvarjalni tečaj v Litiji:
Kaligrafija s Katarino

Spoznajte se z osnovami gotice in osnovnimi kaligrafskimi pojmi na kratkem kaligrafskem tečaju s **Katarino Rojc.** Pribor si boste lahko v času tečaja izposodili, prav tako vam s seboj ni potrebno prinesti materiala.

Kdaj: sobota, 16. 4., od 9. do 11. ure
Kje: Turistična točka Srca Slovenije,
Valvazorjev trg 10, Litija
(v starem mestnem jedru)
Cena: 20 EUR

Število mest je omejeno na 10 udeležencev. Obvezne prijave sprejemamo do **14. 4.** na telefonski številki 051 312 738 ali po elektronski pošti mija.bokal@razvoj.si.



Srečanje z Ivanom Sivcem

Avtorica prispevka: Erika Cerjak

V soboto, pred slovenskim kulturnim praznikom, je Kulturno društvo Javorje organiziralo kulturni večer s pisateljem, pesnikom in etnologom Ivanom Sivcem.

Ivan Sivec je najplodovitejši slovenski pisatelj, saj je napisal 135 knjig (od tega 47 knjig za mladino in 88 za odrasle), več kot 2500 besedil za glasbo, več sto pravljic in humoresk. Po njegovih delih so bile uprizorjene številne radijske igre in drame. Kot novinar je prekrižaril večji del Slovenije, potoval pa je tudi drugod po svetu. Za nas krajane je bila gotovo najbolj zanimiva pripoved, ko je potoval po poteh Jacka Londona na Aljasko. Tam je ob koncu 19. stoletja živel tudi zlatokop Anton Stander (roj. Pristopec, Javorje), ki je tam nakopal pol-





drugo tono zlata in postal eden najbogatejših zlatokopov, dokler ni dokončno obubožal.

Ivan Sivec nam je povedal veliko novega o našem največjem pesniku Francetu Prešernu. Predstavil nam je pomembne Slovenke in Slovence, ki so odločilno vplivali na našo zgodovino (kneginja Ema, kralj Samo, cesar Arnulf, celjski grofje in Veronika Deseniška).

Ker je napisal veliko glasbenih del in je tudi sam velik ljubitelj glasbe, so večer popestrili javorski harmonikarji (Janja in Aleš Šuštaršič, Jakob Murnc in Gregor Berdajs).

Ivan Sivec si je ogledal tudi domačijo, kjer se je rodil in preživel mladost slavni zlatokop z Aljaske. Morda je pisatelj že dobil nov navdih za podrobnejše raziskovanje in odkrivanje našega slavnega zlatokopa Antona Standerja.

Ponovitev koncerta MPZ Gimnazije Litija in skupine Artenigma z gosti

Avtorica prispevka: Lara Krafogel

V Kulturnem domu Šmartno se je 22. 1. zgodila ponovitev koncerta skupine Artenigma in Mešanega pevskega zbora Gimnazije Litija.

Tako kot na premiernem koncertu v Litiji so tudi poslušalci v kulturnem domu doživeli zanimivo mešanico zborovske in rock glasbe. V slabi uri in pol so pred polno dvorano nastopili skupina Artenigma, Mešani pevski zbor Gimnazije Litija, Mešani pevski zbor OŠ Šmartno in pevec skupine Bohem, Matic Jere. Nastopajoči so za izjemno vzdušje poskrbeli z raznolikim programom in posebnimi svetlobnimi efekti. Za pomoč pri izvedbi koncerta se je potrebno zahvaliti Občini Šmartno pri Litiji in vsem obiskovalcem, ki so s prispevanim denarjem za nakup ozvočenja v Mladinskem centru Litija podprli ustvarjanje domačih izvajalcev.
Pri načrtovanju in izvedbi koncerta so aktivno sodelovali tudi člani domače rock skupine Artenigma, ki so se z osveženo zasedbo uspešno vrnili na svojo glasbeno pot. Skupino v tem letu čaka kar nekaj nastopov in projektov, med drugim tudi snemanje prvega studijskega albuma.



Koncert MPZ Gimnazije Litija in skupine Artenigma z gosti



Utrinek s koncerta

KGZ Litija je odprla novo tehnično trgovino v Šmartnem

Avtorica prispevka: Andreja Štuhec

Ob veliki noči – Dom Market Šmartno
Na veliko soboto je Kmetijsko-gozdarska zadruga Litija ob novi obvoznici v Šmartnem odprla prodajalno Dom Market. Ob prodajalni Agrogradnja v Litiji je to druga tehnična trgovina KGZ Litija, ki bo kupcem ponujala pester izbor izdelkov za dom in vrt, prisluhnili pa bodo seveda tudi posebnim potrebam kmetovalcev in gozdarjev.

Ob slovesnosti ob odprtju trgovine smo izvedeli, da je litijska zadruga financiranje izgradnje investicije izvedla z lastnimi sredstvi in da njihovo delovanje ostaja motivirano predvsem z zadovoljevanjem potreb zadružnikov in ostalih strank, ki so povezane s podeželjem. Da je bila trgovina s tovrstno ponudbo v Šmartnem težko pričakovana, so potrdili številni obiskovalci. Pripravili so krajši kulturni program, pri katerem je sodelovalo domače Pevsko društvo Zvon, nad prodajalno in druženjem, ki se bo v njej odvijalo, je izrekel blagoslov župnik, gospod Janez Kvaternik, dogodek so z obiskom počastili številni poslovni partnerji in podporniki.



Zadovoljstvo nad investicijo in razvojem v zadrugi je izrazil predsednik KGZ Litija, Franc Črne, uspešno poslovno pot pa so ji zaželeli še: predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, Cveto Zupančič, direktor Zadružne zveze Slovenije, Bogdan Štepec, in domači župan, gospod Rajko Meserko.

Direktor KGZ Litija, Boris Rappl, je izpostavil predane zaposlene, domačine, ki trgovini dajejo poseben pečat, je pa bila pot od odločitve za gradnjo do odprtja razgibana. Zadovoljen je s pozitivnim delovanjem vseh vključenih partnerjev in izvajalcev.

Odprtje trgovine je bilo za mnoge obiskovalce prijeten družabni dogodek v Šmartnem, ki je dodatno popestril velikonočne praznične dni.



2. Orient kup 2016

Avtor prispevka: Franci Šircelj

Za teakwondo klub Šmartno - Litija se je 30. januarja začela tekmovalna sezona.

Turnir je bil namenjen predvsem začetnikom, ki šele vstopajo v tekmovalni taekwondo, pa tudi tistim, ki so ga že dodobra spoznali. Na tekmovanju je sodelovalo 278 tekmovalcev iz 31 klubov iz šestih držav. Domači taekwondo klub je zastopalo trinajst tekmovalcev. Imeli smo kar nekaj dobro pripravljenih borcev, ki so potrdili, da treningi v mesecu decembru in januarju niso bili zaman. Ker tekmovanje ni bilo namenjeno članom, se je tokrat boril samo mlajši od bratov Pirc, Tadej, Domen pa se je prvič preizkusil v trenerski vlogi in je pomagal klubskemu trenerju Frenku. Tadej je po atraktivnem finalu z majhno razliko končal na 2. mestu. Presenetil nas je Luka Bajc, saj je po dveh borbah osvojil prvo mesto, kar je odlično za prihodnost šmarskega taekwondoja, s prvim mestom mu je sledila Pia Smrekar. Jošt Smrekar in Ana Lisa Širok sta osvojila drugo mesto. Bronasto medaljo so si priborili Aleksandra Rozina, Anuar Oshish in Domen Harb. Na tekmovanju so se borili še Adnan Oshish, Anej Kazić, Lara Mikulič, Brina Horvat in Tai Cerar. Šmarski taekwondoisti so se nato pripravili na domačo tekmo, Pokal Šmartno - Litija, ki je bila 6. 3. 2016 v dvorani Pungrt. Navijajmo za domače borce!



M-2 Vrbovec

Turnir M-2 je eden izmed bolj priznanih turnirjev na Hrvaškem, katerega se udeležujejo tekmovalci iz Madžarske, Nemčije, Hrvaške, Slovaške, Slovenije, Srbije ter Bosne in Hercegovine. Turnirja se je udeležilo 482 tekmovalcev iz 59 klubov. Tekmovanja sta se udeležila dva najboljša domača borca Domen ter Tadej Pirc, ki sta bila po mnenju trenerja Frenka najbolj pripravljena ter sposobna za tako močen turnir. Domen je prvič v svoji karieri tekmoval v članski kategoriji do 80 kg, kar je seveda pomenilo veliko razliko v teži, saj običajno nastopa v kategoriji do 68 kg. Po zelo kvalitetni borbi je v polfinalu izgubil s tekmovalcem iz Hrvaške. Tadej je v prvi borbi suvereno premagal borca iz Nemčije, v drugi borbi pa je premagal hrvaškega tekmovalca. V finalu je Tadej izgubil proti še enemu hrvaškemu borcu. Namen sodelovanja na turnirju je bila ocenitev pripravljenosti in pridobivanje občutka za borbo za prihajajoči G1 turnir, Slovenija open, ki bo potekal konec februarja in je zelo pomemben, saj je točkovan s strani svetovne taekwondo organizacije. Domači trener meni, da sta Domen in Tadej zelo dobro pripravljena in sta s tem pokazala, da so se vsakodnevni treningi obrestovali.



Podelitev plaket za uspešno zaključeno leto 2015 v taekwondoju

Avtor prispevka: Franci Šircelj

Taekwondo zveza Slovenije je ob zaključku leta 2015 v Festivalni dvorani Lent v Mariboru priredila gala večer s podelitvijo plaket najboljšim tekmovalcem, trenerjem, klubom in posameznikom, ki so v letu 2015 kakor koli prispevali za skupni cilj taekwondoja.



Na prireditvi so tudi posamezniki iz Taekwondo kluba Šmartno - Litija prejeli svoje plakete. Domen Pirc je prejel plaketo za perspektivnega športnika in dobitnika bronaste medalje na evropskem prvenstvu do 21 let. Rok Mohar je prejel plaketo za prizadevnost pri prepoznavnosti taekwondoja v tehniki in za več dobrih rezultatov na tekmovanjih v tehniki, na katerih sta v paru z Renato Mavrič nanizala kar nekaj vidnih rezultatov. Franci Šircelj je prejel plaketo za uspešno trenersko delo, saj je njegov varovanec Domen Pirc dosegel bronasto medaljo na evropskem prvenstvu do 21 let. Plaketo za prepoznavnost in promocijo taekwondoja v Sloveniji je prejel tudi Taekwondo klub Šmartno - Litija, saj že deseto leto zapored uspešno organizira tekmovanje v borbah Pokal Šmartno - Litija.



Ponosni smo na naše dosežke, saj nam je Taekwondo zveza Slovenije s plaketami pokazala, da smo na pravi poti, in s tem dala motivacijo za nadaljnje delo.

crea summer academy

kreativnost in IKT za nove oblike podjetništva

brezplačna mednarodna poletna šola

Ljubljana, 19.–29. julij 2016 - Univerza v Ljubljani, Fakulteta za računalništvo in informatiko

Razvij svojo idejo v pravi start-up.
Pridruži se brezplačni mednarodni poletni šoli CREA 2016.

CREA 2016 je desetdnevni program za študente, na katerem boste pridobili praktično znanje s področij podjetništva, informacijsko-komunikacijskih tehnologij in oblikovanja ter razvili svoje start-up podjetje.

Tema letošnje poletne šole CREA 2016 je ***Zelena prihodnost*** in se navezuje na Ljubljano, nosilko naziva Zelena prestolnica Evrope 2016, ki **poudarja pomen novih produktov in storitev, ki doprinesejo k bolj *trajnostni prihodnosti*.**





Osrednji sklop poletne šole bo potekal **od 19. do 29. julija 2016.** Prijave zbiramo **do 17. maja 2016.**

Več informacij in prijave na: www.rcke.si.

Bodi pameten. Razmišljaj zeleno. Bodi del poletne šole CREA 2016.

CREA 2016 poteka v organizaciji ***Regionalne razvojne agencije Ljubljanske urbane regije*** *in* ***Univerze v Ljubljani, Fakultete za računalništvo in informatiko*** *ter v sodelovanju s profesorji in sodelavci* ***Ekonomske fakultete, Akademije za likovno umetnost in oblikovanje in Fakultete za elektrotehniko (vse UL).***

Vabilo na kolesarsko prireditev – Po poti Janeza Javorskega

Avtor prispevka: Janez Javorski

V koledar prijetnih dogodkov si vpišite kolesarsko prireditev z gorskimi kolesi – Po poti Janeza Javorskega, ki se je lahko udeležite v soboto, 4. 6. 2016. Pravila in ostale podatke dobite na naslovu: http://www.srce-me-povezuje.si/sdjavor/index.php?lng=sl&t=aktualno&id=12238



Ups, smola...

Del poti med Javorsko energijsko potjo in Vintarjevcem se je zgradil ob koncu leta 2015, s čimer se je med tema dvema točkama pridobila prehodna in prevozna pot za gorska kolesa, ki je pred desetletji obstajala. Del poti smo zgradili s pomočjo prostovoljcev ŠD Javor.
Za izvedbo izkopov, ki so bili potrebni za izgradnjo Kolesarske, tekaške in pohodne poti Janeza Javorskega, se zahvaljujemo g. Šuštarju in njegovemu podjetju Šuštar trans.

Opis poti:
Pot večinoma poteka po ali ob gozdu. Start je na Javorski energijski poti, ki se v prvem delu strmo spusti k Vintarjevcu. Nad startom je nasad sivke in zeliščni vrtički z energijskimi točkami, ki dokazano izboljšujejo zdravje in počutje. Na tem delu Gradišča je v tretjem stoletju pred našim štetjem živelo keltsko pleme. Po prvem delu poti do Vintarjevca so Javorčani nosili in tovorili žito v Vintarjevški mlin. Drugi del poti poteka po poti, po kateri so furmani prevažali blago med Zasavjem in Stično. Iz Vintarjevca do Debeč se pot vzpne na isto nadmorsko višino, kot je na začetku. Tretji del poti, ki poteka od Debeč do Javorske energijske poti, je razgleden in se v večjem delu spušča. Pot Janeza Javorskega je krožna in se vrne na start, kjer je tudi cilj. Na razglednem delu poti nas mnogokrat presenetijo gozdne živali.



Priprave pred startom

Za ljubitelje kolesarjenja

Avtorica prispevka: Marina Podržaj

Kolesarsko društvo Grosuplje je v tudi v letošnjem letu pripravilo zanimivo kolesarsko akcijo z naslovom Zahodno dolenjski krog, ki je namenjena tako dobro kot tudi malo slabše pripravljenim kolesarjem.

Kaj je Zahodno dolenjski krog?
ZDK je kolesarska turistična akcija z imenom Zahodno dolenjski krog. Njen namen je popestritev dni na kolesu in odkrivanje zanimivosti med vožnjo po pokrajini zahodne Dolenjske. Obiščete lahko enajst krajev, v katerih so sodelujoči lokali, ki imajo v svoji bližini zanimive kulturno-zgodovinske točke ali pa lepe razglede na ožjo in širšo okolico. Povsod vam bodo postregli z dobro hrano in hladnimi napitki, vendar pa morate paziti, da pridete med njihovim delovnim časom.
V sodelujočih gostinskih lokalih prejmete žig v evidenčni kartonček, ki ga dobite na eni od prijavnih točk. Vsak dan lahko v posameznem lokalu dobite samo en žig. Seveda pa si dnevno število lokalov (žigov) izbirate po želji. Lahko se vso sezono vozite samo na eno točko – lokal – dve, tri ali pa na vseh enajst. Žigi v lokalih so enakovredni in jih lahko dobite samo med njihovim delovnim časom. V vseh sodelujočih lokalih in prostorih društva so vam na razpolago zloženke z zemljevidom in opisi posameznih točk.

Začetek akcije je v **soboto, 23. aprila 2016,** konec pa v **nedeljo, 18. septembra 2016.**

Kdo v akciji sodeluje?

- **Turistična kmetija GIOAHIN** na Peči
- **Izletniška kmetija PR*JAKOPC** na Malem Lipoglavu
- **Okrepčevalnica in pizzeria ROZIKA** na Turjaku
- **Gostišče KRKA** na Krki (Gabrovčec)
- **Gostilna in picerija PRI GRADU** v Žužemberku
- **Bistro BRIGITA** v Selih pri Šumberku
- **Gostilna RAVNIKAR** na Čatežu pri Trebnjem
- **ŽEJA BAR** na Vratih pri Bogenšperku
- **Kantina NA POSTAJI** v Šentvidu pri Stični
- **Gostilna JELENOV ROG** na Peščeniku nad Višnjo Goro
- **Okrepčevalnica PRI PETRU** v Strugah

Kje se lahko prijavimo?

- na vseh evidenčnih točkah oz. okrepčevalnicah
- Kolesarsko društvo Grosuplje (petek med 20:00 in 22:00 uro)

Ob prijavnini 10 € prejmete evidenčni kartonček, v katerega zbirate žige. Na vsaki evidenčni točki lahko dobite dnevno en žig.

Nagrade:

- zlata medalja za 60 žigov na katerikoli evidenčni točki,
- srebrna medalja za 40 žigov na katerikoli evidenčni točki,
- bronasta medalja za 20 žigov na katerikoli evidenčni točki,
- posebno nagrado dobijo vsi tisti, ki bodo vsaj trikrat obiskali vseh enajst evidenčnih točk.

Evidenčne kartončke morate oddati najkasneje do 18. septembra na eni od kontrolnih točk. Zaključek akcije bo v soboto, 24. septembra 2016, ob 16. uri na Turjaku, v gostišču Rozika. Istega dne bo vožnja na čas (kronometer) na trasi od Želimelj do Turjaka. Sledila bo podelitev priznanj in praktičnih nagrad. Vse ostale informacije dobite na spletni strani društva www.kolesarsko-drustvo-grosuplje.si.

Se srečamo na kolesu!



Vsi bomo enkrat zaspali,
v miru počivali vsi,
delo za vselej končali,
v hišo Očetovo šli.
(A. M. Slomšek)

ZAHVALA

Mnogo prezgodaj nas je zapustil

JOŽE JESENŠEK

(18. 9. 1950–7. 3. 2016) iz Velike Kostrevnice.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče, svete maše in ostale darove. Hvala dr. Benedičiču, sestri Tini Berčon, zahvala g. Vinku Malovrhu, gasilcem PGD Kostrevnica, pevcem, trobentaču, praporašu ŠTUC-a, g. Petru Avblju in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala.

Vsi njegovi



»Kdor prinaša svetlobo
v življenje drugih,
se ji sam ne more
izogniti …«

ZAHVALA

Dne 14. 12. 2015 je v 92. letu starosti ugasnila svetloba v očeh naše drage mame, babice in prababice

ANE KOKALJ

rojene Primc, z Gradišča pri Litiji.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za darovano cvetje, sveče in izrečeno sožalje. Hvala vsem za spremstvo na njeni zadnji poti.
Zahvala tudi praporščakoma, pevcem za zapete žalostinke in gospodu župniku za opravljen obred slovesa. Za skrb in nego v zadnjih letih njenega življenja se zahvaljujemo tudi osebju Doma Tisje. Iskrena hvala vsem, ki boste tudi v prihodnje naši mami namenili lepo misel in postali ob njenem grobu.

hčerki Jana in Cveta z družinama



Pomlad bo na tvoj vrt
prišla in čakala,
da prideš ti,
in sedla bo na rožna tla –
in jokala, ker te ni.
(S. Gregorčič)

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame, žene, babice, tašče in sestre

MARIJE FIRM

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, za izkazano spoštovanje, besede tolažbe, izrečeno sožalje, darovano cvetje.
Posebna zahvala gospodu župniku Janezu Kvaterniku za opravljen obred in pevcem ter glasbenikom za prelepo petje in glasbo.

Vsem in vsakomur še enkrat hvala!

Mož Stane in sinova Marjan in Jože z družinama



Mati draga,
v tebi sem nastala, na tvojih prsih zrasla,
v objemu tvojem sem jokala, velikokrat se nasmejala.
Del mene je s teboj odšel, odšel je tvoj otrok.
Si v meni ti ostala, je ostala borka – tista prava.
(Marina)

Za vedno je odšla naša

GENOVEVA KRNEL

roj. Jovanović, 21. 8. 1924–6. 1. 2016,

iz Črnega Potoka,

udeleženka NOB in med 2. sv. vojno italijanska zapornica.

Zahvaljujeva se za vse izrečeno sožalje, za vsak tolažilni pogled, stisk rok in objem, za darovano cvetje in sveče ter vsem, ki ste se poklonili v njen spomin in jo pospremili na zadnji poti.
Zahvaljujeva se Mirku Kaplji za poslovilne besede in Združenju borcev za vrednote NOB Litija - Šmartno ter pevkam in trobentaču za opravljen obred.
Še posebej pa hvala negovalkama Miji in Lauri za pomoč pri negi in oskrbi v zadnjih letih njenega življenja.

Marina in Marko



Srce je dalo vse, kar je imelo,
nobene bilke zase ni poželelo,
odšla si sama na pot v neznano,
kjer ni skrbi in bolečin,
za tabo ostal je le bolеč spomin.

ZAHVALA

Ob izgubi drage žene, mame, tašče, babice in prababice

IVANKE CEGLAR

roj. Povše, 1931–2016,

iskrena hvala vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in dobrim sosedom za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče in svete maše.
Iskrena hvala pevcem Lipa iz Litije za zapete žalostinke, g. župniku za opravljen obred, gasilcem PGD Zavrstnik, Malči Ceglar za ganljive zadnje besede ob slovesu in Gašperju Namestniku za zaigrano Tišino.
Hvala vsem sodelujočim za lepo opravljen pogrebni obred in vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti in se poklonili v njen spomin.

Žalujoči: mož Ivan in vsi njeni

Povabilo k pisanju prispevkov za Krajevne novice

Naslednja številka dvomesečnega občinskega glasila bo izšla junija 2016, avtorje prispevkov pa vljudno naprošamo, da nam jih pošljejo najpozneje do 20. 5. 2016 v elektronski obliki na naslov: urednistvo@krajevne-novice.si.

Uredništvo Krajevnih novic

Opravičilo

V prejšnji številki Krajevnih novic je pri zahvali za gospo Ano Kokalj prišlo do neljube napake, za kar se njenim svojcem iskreno opravičujemo.

Uredništvo Krajevnih novic

Delovanje občine Šmartno pri Litiji med obema svetovnima vojnama

Avtor prispevka: Tadej Čopar

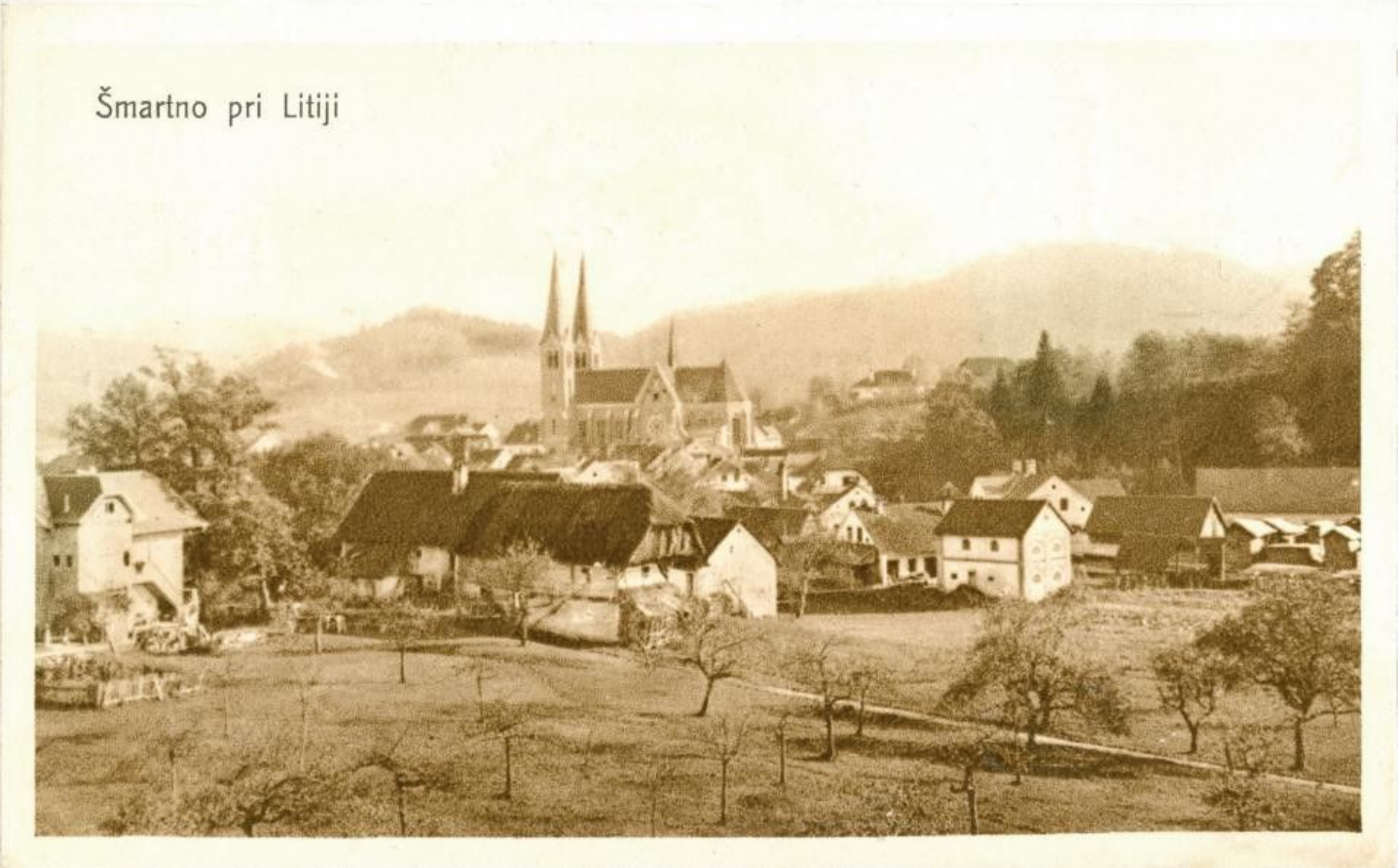
Med obema svetovnima vojnama se je šmarska občina ukvarjala z več projekti, med katerimi so bili najpomembnejši elektrifikacija, gradnja, vzdrževanje in kategorizacija cest, popravila ubožne hiše in popravila vodovoda.

Elektrifikacija šmarske občine je potekala v dveh fazah. Prva faza je potekala takoj po prvi svetovni vojni, ko je lastnik tovarne pohištva Izgoršek ob potoku postavil majhno elektrarno in z električno energijo oskrbel še ostale hiše v Šmartnem. Iz tega vira naj bi prišla tudi elektrika za prvo električno razsvetljavo Šmartnega. Druga faza je potekala tik pred drugo svetovno vojno z napeljavo »banovinske elektrike« iz Velenja. Ta naj bi bila v Šmartno napeljana julija 1940, dogovarjanja v tej smeri pa so potekala že vsaj leta 1937.

Ena izmed prioritet šmarske občine skozi večji del obdobja med obema vojnama je bila gradnja ceste Vintarjevec–Debeče in gradnja ceste čez Bukovje proti Primskovemu. Občina je skrbela tudi za popravila cest (zlasti v letih 1937 in 1938) in kategorizacijo cest (zlasti v letih 1933 in 1934), v smislu delitve cest na občinske ceste prvega reda, občinske ceste drugega reda itd.

Občina je skrbela tudi za hišo na Ustju, v kateri so živeli občinski reveži. V tistem času so ji rekli ubožna hiša. Iz zapisnikov sej občinskega odbora lahko sklepamo, da so v dvajsetih letih na njej potekala popravila. V virih se omenjajo tudi nekateri drugi projekti: popravilo vodovoda v prvi polovici tridesetih let, regulacija Kostrevniškega potoka leta 1938 in urejanje pokopališča za poginule živali v Cerkovniku.

V tridesetih letih se je šmarska občina znašla v precejšnjih finančnih težavah. Občina je marsikateri organizaciji ali posamezniku odklonila finančno podporo z obrazložitvijo, da je sredstev premalo. Na občinskih sejah so razmišljali tudi o začasni ukinitvi šole v Veliki Kostrevnici, kar se na koncu ni uresničilo. Slab finančni položaj občine se je zavlekel tudi v drugo polovico tridesetih let.



Pogled na Šmartno pri Litiji iz leta 1933 (vir: Domoznanska zbirka Knjižnice Litija)